

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка ў адзін з дзён XVII Мінскага міжнароднага кінафестывалю «Лістапад» уручыў спецыяльны прыз Кіраўніка дзяржавы сусветна вядомаму сербскаму рэжысёру Эміру Кустурцыцу. Учора ж «Лістапад» у Палацы Рэспублікі назваў пераможцаў і развітаўся з гасцямі і глядачамі да наступнага года.

С. 2, 9

Мір. Пераўтварэнні

С. 4

А Мінск тым часам, паводле багатага на падзеі лістападаўскага сцэнар'я, выходзіць на фінішную прамую падрыхтоўкі да дзіцячага «Еўрабачання-2010». Госці і прадстаўнікі дэлегацый ужо з'язджаюцца ў беларускую сталіцу.

С. 6 — 7

Фота Мікалая ПЯТРОВА, БелТА

БЕЛАРУСЬ І СВЕТ: ПАВОДЛЕ СЦЭНАРЫЯ ПАДЗЕЙ

Фота Юрыя ІВАНОВА

Знак прызнання

9 лістапада ў Рэзідэнцыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь адбылася сустрэча Кіраўніка нашай краіны Аляксандра Лукашэнкі з кінарэжысёрам Эмірам Кустурыцам, які наведваў Беларусь у рамках XVII Мінскага міжнароднага кінафестывалю “Лістапад”.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што напярэдадні ўважліва азнаёміўся з біяграфіяй Эміра Кустурыцы і ведае, як у няпростыя і пакрыжастыя часы ён пераадолеў перашкоды і нягоды. “Вельмі рады, што вы — югаслаў, і ім засталіся. Мяне называюць занадта савецкім, але я ад гэтага

не адмаўляюся”, — сказаў Прэзідэнт. І дадаў, што дадзена сустрэча — не проста пратакольная: “Гэта, можна сказаць, сустрэча з маім аднадумцам. Па многіх пытаннях нашы погляды абсалютна падобныя”.

Кіраўнік дзяржавы зазначыў, што людзям, якія імкнуцца ствараць высокае мастацтва, у Беларусі заўсёды рады дапамагчы: “Калі жадаеце зняць што-небудзь сапраўднае, няхай і не звязанае з нашай краінай, мы палічым за гонар супрацоўніцтва з такім чалавекам, як вы”. І выказаў спадзяванне, што сустрэча балканскага творцы з нашымі маладымі кінематографістамі — студэнтамі Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў — таксама прынясе свой плён, бо сёння беларускаму кі-

нематографу не хапае “моцных, мужных, мыслячых і прафесійных кінарэжысёраў”, — сказаў ён.

У сваю чаргу, Эмір Кустурыца падкрэсліў шчырую павагу да Беларусі як да незалежнай славянскай дзяржавы. “Я расчунены гэтай сустрэчай, — сказаў Эмір Кустурыца, звяртаючыся да Аляксандра Лукашэнкі. — Вы кіруеце дзяржавай такім чынам, каб атрыманая выгада заставалася людзям, краіне. Вы жадаеце захаваць яе незалежнасць. Ведаю, што сёння за гэта неабходна плаціць вельмі высокую цану”.

Прэзідэнт уручыў кінарэжысёру Эміру Кустурыцу адну з галоўных узнагарод Мінскага міжнароднага кінафестывалю “Лістапад” — спецыяльны прыз Кіраўніка дзяржавы “За захаванне і развіццё традыцый духоўнасці ў кінамастацтве”. І адзначыў, што ўручае гэтую ўзнагароду як знак прызнання заслуг рэжысёра перад мастацтвам.

Т.К.

Венесуэла над Нёманам

9 — 11 лістапада ў Гродне праходзілі Дні культуры Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла.

Абласны цэнтр наведалі Першы сакратар Пасольства Венесуэлы ў Беларусі Херарда Эстрада Марцінес, ён жа каардынатар Лацінаамерыканскага культурнага цэнтра імя Сімона Балівара, калектывы цэнтра “Іяланда Марэна” і “Алі Прымера”, венесуэльскія акцёры Фернандо Марэна і Эліу Армас ды іншыя.

“Жыхары абласнога цэнтра з вялікай цікавасцю прымаюць нашу культуру, — адзначае асістэнт Херарда Эстрада Марцінеса Ва-

лерыя Талкачова. — Тут, як і ў іншых беларускіх гарадах, мы паказваем аўтэнтчныя рэчы: нацыянальны фальклор, танцы, музыку, выставкі флары і фаўны. З асабліва вялікай увагай прымаюць гледачы канцэрты, на якіх выконваецца венесуэльская музыка. Музычны калектыв “Алі Прымера” выступіў 10 лістапада перад вучнямі і студэнтамі трох гродзенскіх адукацыйных устаноў. Таксама іх парадавала танцавальная група “Іяланда Марэна”, яна ж прадэманстравала мастацтва танца і на наступны дзень, у час сумеснага канцэрта з Гродзенскай гарадской капэлай”.

Дні культуры супалі з правядзеннем кінафестывалю “Лістапад”, і на іх адкрыццё

гледачам быў прадстаўлены венесуэльскі мастацкі фільм “Брат”.

Па словах начальніка аддзела культуры Гродзенскага гарвыканкама Віталія Мамачкіна, ідэя правесці Дні культуры Венесуэлы ў Гродне ўзнікла ў маі гэтага года, пад час візіту прадстаўнікоў Пасольства ў горад напярэдадні Фестывалю нацыянальных культур. “Гэта акцыя — важная для нас. Публіка цёпла сустракае гасцей, увесь час тэлефанавалі людзі, каб даведацца, дзе і што будзе адбывацца, ці ёсць білеты. Водгукі ва ўсіх — толькі добрыя”.

10 лістапада прайшоў канцэрт фартэпіяна музыкі, пад час якога творы венесуэльскіх кампазітараў выконвалі вучні музычных школ горада. Вучні школы, гімназіі і студэнты Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы слухалі лекцыі гасцей, пад час якіх знаёміліся з гісторыяй Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла. Адукацыйны дакументальны фільм пра сістэму дзіцячых і юнацкіх аркестраў Венесуэлы пабачылі іх педагогі. Надзвычай маляўнічым падалася гледачам выстаўка “Фарбы джунгляў”, што адкрылася 11 лістапада ў Гродзенскай выставачнай зале. Яна складаецца з малюнкаў і фотаздымкаў чэшскай сям’і Дунгелаў, якія ўжо шмат гадоў даследуюць флору і фаўну джунгляў Амазонкі. Такім чынам, знаёмства з краінай — адбылося!

С.Ю.

На здымку: Херарда Эстрада на рэпетыцыі з Гродзенскай гарадской капэлай.
Фота Леаніда ШЧАГЛОВА, БелТА

Папраўкі ў законы

Больш эфектыўна працаваць і атрымаць новыя магчымасці для развіцця змогуць музеі нашай краіны пасля прыняцця новага закону аб унясенні паправак у дзеючы Закон “Аб музеях і Музейным фондзе Рэспублікі Беларусь”. Пра гэта паведаміла карэспандэнт “К” галоўны спецыяліст упраўлення мастацтваў Міністэрства культуры Святлана Гаўрылава.

Праект гэтага закону днямі быў прыняты ў першым чытанні на пасяджэнні шостага сесіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу. Адна з паправак, якая будзе ўнесена ў дзеючы закон, тычыцца платных паслуг ва ўстановах культуры. Святлана Гаўрылава адзначае, што кіраўніцтва кожнага музея цяпер будзе самастойна рэгуляваць, колькі

ўстанова можа зарабіць. Будуць адменены нарматывы па ажыццяўленні дзейнасці, якая прыносіць прыбытак, нарматывы атрымання грошай з дадатковых крыніц фінансавання.

Музейны фонд краіны папоўніцца ўнікальнымі экспанатамі. Па словах суразмоўцы, “стаіць задача захаваць каштоўныя экспанаты, якія не знаходзяцца ва ўстановах Міністэрства культуры. Пасля таго, як закон пачне дзейнічаць, плануецца залічваць у фонд рэчы, якія належаць да музеяў — структурных падраздзяленняў юрыдычных асоб або тых, якія з’яўляюцца такімі асобамі. Такім чынам, можна будзе даведацца пра экспанаты, што належаць да выставачных памяшканняў розных арганізацый. Аднак словы “музей” і “музейны” нельга будзе ўжываць у адносінах да такіх устаноў, якія не адпавядаюць патрабаванням заканадаўства.

Адным з самых цікавых для шырокай публікі стане наступнае новаўвядзенне: Мі-

ністэрства культуры краіны зможа выдаваць дзяржаўныя гарантыі бяспекі і своечасовага вяртання культурных каштоўнасцей для экспазіцый замежных музеяў у Беларусі. Гэта дасць магчымасць часцей арганізоўваць выстаўкі з вядомых музеяў іншых краін.

Ішчэ адзін дакумент у галіне культуры разглядаецца на сесіі Палаты прадстаўнікоў: праект закону аб унясенні паправак у Закон “Аб кінематографіі ў Рэспубліцы Беларусь”. Аднак ён быў адкліканы на дапрацоўку, паколькі многія палажэнні гэтага законапраекта не адпавядаюць Канцэпцыі развіцця кінематографіі на 2009 — 2014 гады.

Як патлумачыла “К” юрыст Дэпартамента па кінематографіі Міністэрства культуры Беларусі Алена Зубкова, дапрацаваць праект закону патрэбна да 1 студзеня 2011 года. Дэпутаты будуць яго разглядаць на ясенняй сесіі Палаты прадстаўнікоў. Будзе ўведзена палажэнне аб фінансаванні фільмаў: паводле яго, 70% сродкаў на вытворчасць стужкі можа выдаткоўваць дзяржава, а астатнія 30% — спонсарскія, крэдытныя сродкі ці грошы кінавытворцаў.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ

спецыяльнага фонду. Сярод іх — Святлана Навакоўская, якая грае на габоі, Узорны харэаграфічны ансамбль “Крутагорачка” з Дзяржынска, харавы калектыв Маладзечанскай дзіцячай музычнай школы...

Напярэдадні гэтай цырымоніі адкрылася выстаўка, дзе экспануюцца 50 твораў таленавітых дзяцей з Барысава, Смалявічаў, Нясвіжа... Завяршылася святая для моладзі выступленнем Заслужанага калектыву Рэспублікі Беларусь — сімфанічнага аркестра Маладзечанскага музычнага вучылішча, дырыжыраваў якім Вячаслаў Бартоўскі.

Наш кар.

Абмен і калекцыі

11 і 12 лістапада з візітам у Беларусь пабываў прэзідэнт Нацыянальнай бібліятэкі Францыі Бруна Расін.

Госць азнаёміўся з працай Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, яе тэхнічным аздабленнем і інфармацыйнымі рэсурсамі. Таксама Бруна Расін наведваў Музей кнігі, дзе яго ўвазе была прадстаўлена калекцыя рарытэтных выданняў і рукапісаў з фондаў галоўнай скарбніцы нашай краіны.

Як вядома, культурныя сувязі паміж Францыяй і Беларуссю развіваюцца даўно і плённа. І, як раслаў ё “К” дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Раман Матульскі, вялікі ўклад у развіццё французска-беларускіх зносін унесла і Нацыяналка.

— Аб нашым актыўным супрацоўніцтве, — адзначыў Раман Сцяпанавіч, — свед-

чыць і распачаты яшчэ ў 1986 годзе міжнародны кнігаабмен з Нацыянальнай бібліятэкай Францыі, і правядзенне сумесных з Пасольствам Францыі фотавыставак, і стварэнне відэафільма французскімі рэжысёрамі аб будынку НББ, а таксама іншыя, не менш значныя, практы.

Чарговым крокам на шляху да ўмацавання культурных зносін сталася падпісанне Пагаднення аб супрацоўніцтве паміж галоўнымі бібліятэкамі нашых краін. Дакумент стварае правую аснову для пашырэння культурнага ўзаемадзеяння і закліканы садзейнічаць далейшаму ўмацаванню двухбаковых кантактаў. Асноўнымі напрамкамі супрацоўніцтва з’яўляюцца супрацоўка даследаванняў у галіне развіцця сродкаў апрацоўкі інфармацыі, інфарматызацыі і алічбоўкі, рэалізацыя сумесных выставак на базе нацыянальных калекцый дакументаў, развіццё адукацыйных праграм для супрацоўнікаў бібліятэк і многае іншае.

Таксама 11 лістапада ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета адбылася рабочая сустрэча міністра культуры нашай краіны Паўла Латушкі з прэзідэнтам Нацыянальнай бібліятэкі Францыі Бруна Расінам. Шэраг пытанняў двухбаковага супрацоўніцтва абмяркоўваўся міністрам культуры з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Французскай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Мішэлем Рэнэры, саветнікам па супрацоўніцтве і культуры Пасольства Людовікам Руайе.

Ю.Ч.

На здымку (злева направа): Людовік Руайе, Мішэль Рэнэры, Павел Латушка, Бруна Расін, Раман Матульскі.
Фота Юрыя ІВАНОВА

На Багамах у лімузіне

Першую і дзве другія прэміі прывезлі з Міжнароднага конкурсу юных талентаў у Каўнасе трое выхаванак Святланы Стацэнка з Нацыянальнага цэнтра музычнага мастацтва імя У.Мулявіна. Ліза Мураўёва стала пераможцай ва ўзроставай намінацыі “Салісты ад 6 да 9 гадоў”, Злата Ларчанка атрымала Другую прэмію сярод тых, каму “...ад 10 да 12”, Аліна Молаш — “...ад 13 да 16”.

Конкурс “Kaunas talent-2010” сабраў больш за сотню ўдзельнікаў з дванаццаці краін свету. Паралельна са спевакамі змагаліся вакальныя групы і танцавальныя калектывы. Беларусы, дарэчы, удзельнічалі ў гэтым творчым спаборніцтве не ўпершыню: летась Даша Надзіна, таксама выхаванка Цэнтра імя У.Мулявіна, заняла II месца.

— Гэты конкурс настолькі моцны, — распавяла заслужаны дзеяч культуры Беларусі Святлана Стацэнка, — што параўнальны па сваім узроўні з дзіцячымі конкурсам “Славянскага базару ў Віцебску”. Я пераканалася ў гэтаму яшчэ летась, калі ездзіла ў Каўнас як педагог. Там тры туры: трэба рыхтаваць тры рознахарактарныя песні, прычым адну — абавязкова на мове краіны, якую прадстаўляеш. У фінал трапляюць не больш за 40 працэнтаў канкурсантаў. Такія спаборніцтвы чарговы раз пераконваюць: часы вольнага спаборніцтва адораны ад прыроды, але непадрыхтаваных, “ненавучаных” дзяцей — у мінулым. Мы, можна сказаць, прысутнічаем пры нараджэнні новага напрамку нацыянальнай музычнай педагогікі, новай айчынай выканальніцкай школы — дзіцячай эстраднай. Мэтанакіраваная падрыхтоўка

юных эстрадных выканаўцаў у нас як сістэма навучання патрабуе дадатковай увагі і разумення.

— Сёлета ў Каўнасе вы былі членам журы...

— Так, на гэтым конкурсе — вельмі справядлівыя ўмовы галасавання, прынятыя ў Еўропе. Па-першае, адразу пасля выступлення канкурсанта кожны член журы выслаўляе свой бал, не ведаючы ні аднаго з іх імяў, ні агульных балаў іншых удзельнікаў. Па-другое, “пазрыстасць” судзейства ўсё роўна захоўваецца: пасля заканчэння выступлення ўдзельнікаў балы кожнага члена журы становяцца агульнадаступнымі. Па-трэцяе ж (і гэта самае галоўнае!), член журы не мае права галасаваць за канкурсантаў ад сваёй краіны. Замест гэтага да агульнай колькасці балаў, набраных удзельнікам, яму прыплюсоўваецца сярэднярыфметычны вынік.

— Што стывалі вашы дзятчынкі?

— Да гэтага конкурсу мы падрыхтавалі некалькі новых кампазіцый. Для Лізы — песню “Пчолю” ў стылі фолк-мадэрн, словы і музыка Алены Жуковіч. А я напісала — “Хачу на Багамы!”. Гэта песня пра ўсіх тых дзяцей, чыё дзяцінства праходзіць пад знакам сур’ёзных музычных заняткаў: маўляў, трэба граць гамы, а хочацца — на Багамы! Гэта разам з арганізатарамі для тых, хто прайшоў на трэці тур, яны замовілі некалькі лімузінаў, на якіх везлі юных талентаў на выступленне ў Палац спорту і назад. Адметны рэпертуар быў і ў Златы з Алінай. Асабліва прыемна было чуць, што нашы беларускія скарылі не толькі вакальным майстэрствам і адметным іміджам, але і трапяткім стаўленнем да нацыянальных спеўных традыцый. Педагогі, кіраўнікі студый з розных краін — усе замаўлялі нашы песні! Атрымаў наш Цэнтр і запрашэнне на конкурс у Іспанію.

Н.Б.

Увага!

Змяніўся тэлефон прыёмнай Рэдакцыйна-выдавецкай установы “Культура і мастацтва”. Новы нумар —

290-22-50

Таленавітая будучыня

Пасведчанні спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі атрымалі ўчора 23 стыпендыяты 2009 — 2010 гг. з Міншчыны.

Узнагароджанне адбылося ў межах праекта “Таленавітая моладзь — будучыня краіны” ў Маладзечанскім дзяржаўным музычным вучылішчы імя М.К. Агінскага.

Віншавалі дзяцей і падлеткаў прадстаўнікі ўпраўлення культуры Мінскага гарвыканкама Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Пасведчанні займелі пераможцы міжнародных і рэспубліканскіх конкурсаў, навучэнцы музычных школ і школ мастацтваў, музыканты, спевакі, мастакі, якія працуюць самастойна і ў калектывах. Некаторыя такую адзнаку Прэзідэнта атрымалі ўпершыню, іншыя ж раней былі лаўрэатамі і дыпламантамі

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка выказаў спачуванні ў сувязі са смерцю народнага мастака СССР, Героя Беларусі Міхаіла Савіцкага яго родным.

“Міхаіл Андрэевіч, які прайшоў праз агонь Вялікай Айчыннай вайны і жахі фашысцкіх канцлагераў, сваёй творчасцю праслаўляў мужнасць абаронцаў Айчыны і мірную працу сваіх землякоў, уносячы неацэнны ўклад у захаванне гістарычнай памяці беларускага народа і ўмацаванне высокіх ідэалаў рэалістычнага жывапісу. Яго па праве называлі сумленнем беларускай інтэлігенцыі, адным з духоўных светацаў грамадства, — гаворыцца, у прыватнасці, у спачуванні. — Міхаіл Андрэевіч Савіцкі назаўсёды ўвайшоў у гісторыю Беларусі як выдатны майстар мастацтва сучаснасці, цудоўны педагог і грамадскі дзеяч, чья творчасць складае адну з самых яркіх старонак нацыянальнай культуры. Светлая памяць пра выдатнага мастака-патрыёта Міхаіла Андрэевіча Савіцкага будзе вечна жыць у сэрцах беларусаў”.

Паводле паведамлення Прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

МІХАІЛ АНДРЭЕВІЧ САВІЦКІ

8 лістапада на 89-м годзе жыцця перастала біцца сэрца Героя Беларусі, народнага мастака СССР, народнага мастака Беларусі, лаўрэата Дзяржаўных прэмій СССР і Рэспублікі Беларусь, акадэміка, ветэрана Вялікай Айчыннай вайны, Ганаровага грамадзяніна г. Мінска, кіраўніка дзяржаўнай установы культуры “Творчых акадэмічных майстэрні жывапісу, графікі і скульптуры” Міхаіла Андрэевіча Савіцкага.

Міхаіл Андрэевіч Савіцкі быў адным з выдатных прадстаўнікоў нацыянальнага выяўленчага і манументальнага мастацтва, тых самабытных майстроў, якія вызначаюць дасягненні беларускага жывапісу другой паловы XX і пачатку XXI стагоддзя.

М.А. Савіцкі нарадзіўся 18 лютага 1922 года ў вёсцы Звянчаны Талачынскага раёна Віцебскай вобласці. Пасля заканчэння сярэдняй школы ў 1940-м быў прызваны ў шэрагі Чырвонай Арміі. Дваццацігадовы юнак, салдат Савецкай арміі, які змагаўся ў баях за горад Севастопаль і быў паранены на Херсанесе, апынуўся ў канцлагерах Бухенвальд, Дахау, Мітэльбау, Дора, дзе цалкам падзяліў трагедыю народаў Еўропы, але ж цудам застаўся ў жывых, каб пасля пэндзлем адлюстравач на палотнах страшэнную і горкую праўду аб жорсткай вайне, нязломнасці духу народа.

Пасля вайны М.А. Савіцкі скончыў Мінскае мастацкае вучылішча, у 1957 годзе — Маскоўскі мастацкі інстытут імя Сурыкава з адзнакай, пасля чаго жыў і працаваў у Мінску. З 1981 года з’яўляўся кіраўніком Творчых акадэмічных майстэрняў жывапісу, графікі і скульптуры.

М.А. Савіцкім было створана больш за 200 тэматычных работ, у якіх ён развіваў традыцыі рэалістычнага мастацтва. Вызначальным стрыжнем творчых пошукаў М.А. Савіцкага з’яўляўся Чалавек, яго светаразуменне, маральная сутнасць, характар у складаным дыялектычным развіцці. Аптыміст і жыццялюб, М.А. Савіцкі на працягу ўсёй сваёй творчасці самааддана адстойваў сваім майстэрствам гуманістычныя ідэалы. З’яўляючыся многія гады настаўнікам таленавітай моладзі, ён набыў велізарны аўтарытэт і павагу як у Беларусі, так і далёка за яе межамі.

Творчасць М.А. Савіцкага вызначаецца глыбокім пранікненнем у сутнасць з’яў мінулага і сучаснага, філасофскім іх асэнсаваннем, сцвярджаннем вечных духоўных каштоўнасцей чалавецтва. М.А. Савіцкі з’яўляецца аўтарам шырока вядомых жывапісных твораў, прысвечаных гераічнай партызанскай барацьбе супраць гітлераўскіх захопнікаў: “Партызаны”, “Партызанская мадонна”, “Віцебскія вароты”, “Поле”, “Плач па загінулых героях”, а таксама цыкла з 16 карцін “Лічбы на сэрцы” і трыпціха “Агрэсія”, прасякнутых антыфашысцкім пафасам і публіцыстычнасцю. Шмат карцін прысвечана тэме гісторыі станаўлення беларускай нацыянальнай культуры: “Сейбіты”, “Віленскія сустрэчы”; цыкл палотнаў для Дзяржаўнага літаратурнага музея Я.Купалы ў Мінску. Маштабнасць і сімвалічнасць мастацкай мовы характэрныя для яго манументальных работ: роспісы “Вялікая Айчынная вайна. 1944” у Беларускай дзяржаўнай музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ў Мінску і “Эстафета пакаленняў” у санаторыі “Беларусь” у Місхоры, габелены для залы пасяджэнняў ЦК КПБ (цяпер — Рэзідэнцыя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь; тры апошнія — у суаўтарстве з А.Кішчанкам); серыя работ “Чорная быль”, што адлюстравала трагедыю беларускага народа, які пацярпеў ад Чарнобыльскай катастрофы.

Палотны М.А. Савіцкага захоўваюцца ў Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь, Музеі гісторыі горада Мінска, Трацякоўскай галерэі (Масква), фондах Міністэрства культуры Расійскай Федэрацыі, Нацыянальнай галерэі г. Сафіі (Балгарыя) і інш.

М.А. Савіцкі быў узнагароджаны ордэнам “Знак Пашаны” (1967), ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга (1972), ордэнам Леніна (1982), ордэнам Францыска Скарыны (1997).

М.А. Савіцкі быў выбраны правадзейным членам Акадэміі мастацтваў СССР (1982), Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі (1995), Міжнароднай Славянскай Акадэміі (1996), Міжнароднай Акадэміі навук (2002).

Светлае імя Міхаіла Андрэевіча Савіцкага назаўсёды захаваецца ў гісторыі беларускага мастацтва, сэрцах ягоных вучняў, калег па працы, родных і блізкіх, памяці ўсяго беларускага народа.

Лукашэнка А.Р., Сідорскі С.С., Рубінаў А.М., Андрэйчанка У.П., Макей У.У., Патупчык У.М., Латушка П.П., Ладуцька М.А., Мясніковіч М.У., Новікаў А.М., Баразна М.Р., Вашчанка Г.Х., Гумілеўскі Л.М., Паплаўскі Г.Г., Стальмашонак У.І., Савіч У.П., Міско І.Я., Пракапцоў У.І.

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуе з прычыны смерці выдатнага мастака сучаснасці, народнага мастака СССР і Беларусі, лаўрэата Дзяржаўных прэмій СССР і Рэспублікі Беларусь, Героя Беларусі САВІЦКАГА Міхаіла Андрэевіча. Усё сваё жыццё ён аддаў беларускаму выяўленчаму мастацтву. Створаныя ім пранікнёныя мастацкія вобразы сталі неацэнным укладам у нацыянальную культуру і духоўную спадчыну краіны, актыўныя грамадская дзейнасць — прыкладам сапраўднага служэння Айчыне.

Міністэрства культуры выказвае шчырыя спачуванні калегам, родным і блізкім нябожчыка ў сувязі з напатакшым іх горам. Светлая памяць аб непаўторным таленце, адданасці беларускаму мастацтву, чалавечай высакароднасці і грамадзянскай адказнасці Міхаіла Андрэевіча назаўсёды застаецца ў сэрцах родных і блізкіх, калег, сяброў.

“Спяшаюся...”

Зараз прыгадваецца шэраг нашых сустрэч. Памятаю, калі майстэрня Савіцкага знаходзілася яшчэ па вуліцы Някрасава, неяк задаў яму такое пытанне: “Міхаіл Андрэевіч, навошта вы так рана прыходзіце ў майстэрню, калі яшчэ зусім цёмна?” На гэта ён адказаў: “Ведаеш, я спяшаюся дабегчы да карціны, і памёрці каля палатна з пэндзлем. Я не хачу паміраць на вуліцы...”

І ўсё жыццё яго прайшло ля палатна. Ён ніколі не ведаў, што такое санаторый, дом адпачынку. Ён ведаў толькі майстэр-

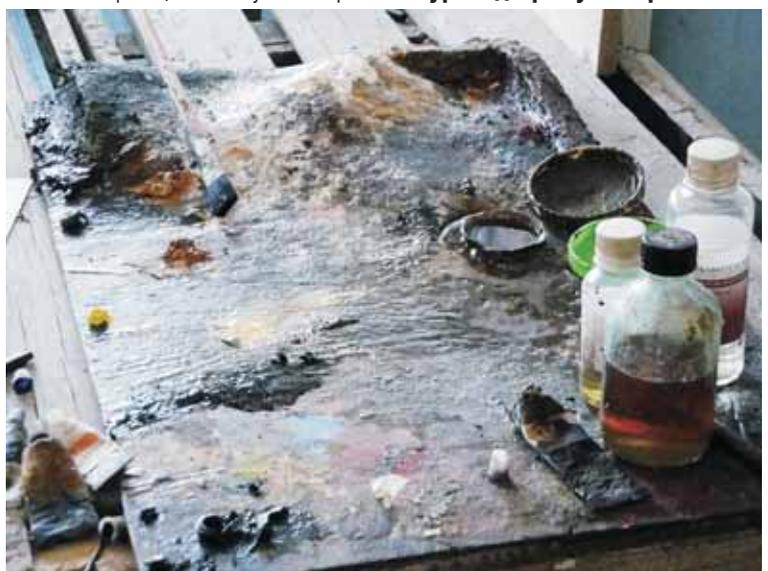
Выпала магчымасць наведаць майстэрню Міхаіла Савіцкага ўжо без самога мастака. Атрымалася зафіксаваць “палітру кисти”, праз фотааб’ектыў убачыць, як ляжаць пэндзлі, фарбы... Здавалася, што мастак нібыта толькі выйшаў адтуль і вернецца хутка туды зноў...

нцыповую пазіцыю. Міхаіл Андрэевіч не любіў выступаць на сходах, але быў трыбунам у сваіх карцінах. Ён сам выбіраў тэмы, і, пры гэтым, не лёгкія. Заўсёды спяшаўся ажыццявіць задуманае. І ў выніку пакінуў нам цудоўную спадчыну.

Міхаіл Савіцкі ніколі не казаў, што ішоў пісаць карціну. Яго любімы выраз быў такі: “Я іду фарбаваць карціну”. Мне расказалі, што ўжо паміраючы, у апошнія імгненні жыцця, мастак рукою ў паветры нібыта дапісваў сваю карціну. І казаў: “Мне б пэндзлік...” Магчыма, гэта была новая ідэя, новае палатно. Але пра што ён думаў у свае апошнія імгненні, ужо ніхто не ведае. А ў паветры так і застыла яго рука...

Думаецца, у бліжэйшы час будзе разгледжана пытанне аб устаноўцы мемарыяльнай шыльды, помніка, імя Майстра будзе называцца вуліца... На пахаванні мы вырашылі назваць у яго гонар ваенную студыю, у склад якой уваходзіў Міхаіл Андрэевіч.

Іван МІСКО, народны мастак Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР

Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў смуткуе з прычыны смерці выдатнага жывапісца, Героя Беларусі, народнага мастака СССР і Беларусі Міхаіла Андрэевіча САВІЦКАГА і выказвае шчырыя спачуванні сям’і нябожчыка і калектыву Творчых акадэмічных майстэрняў жывапісу, графікі і скульптуры, нязменным кіраўніком якіх ён з’яўляўся шмат гадоў.

Сучасным турыстам ужо мала проста прачытаць або паслухаць аб нейкім помніку — абавязковым патрабаваннем становіцца прэзентацыйны відэарад. Цяпер яны пачынаюць падарожжа з пошукаў інфармацыі аб абранай краіне на інтэрнэт-відэасервісах, а ў якасці сувеніраў вязуць дадому кампакт-дыскі з фільмамі-візітоўкамі.

Сёння ў беларускіх крамах можна знайсці пэўны спектр прэзентацыйных фільмаў, якія працуюць на імідж краіны. Іншая справа — ці заўжды згаданая прадукцыя знойдзе такога свайго спажыўца, як турыст?

“І” — першая літара замежнага гасця

Заўятая турысты ведаюць: у якой бы кропцы свету ты ні знаходзіўся, усю неабходную інфармацыю трэба шукаць пад змешчанай на зялёным фоне літарай “І”. Адпаведны інтэрнацыянальны знак усталёўваецца на інфацэнтрах, якія прапануюць сваім наведвальнікам матэрыялы аб гісторыка-культурных каштоўнасцях, запатрабаваных маршрутах, гатэлях, рэстаранах ды іншых неабходных аб’ектах. Адсюль пачынаецца і “паляванне” за відэапаштоўкамі.

У Беларусі такую літару можна пабачыць толькі ў двух гарадах — Мінску і Гомелі. Гэтыя турысцка-інфармацыйныя цэнтры значацца структурным падраздзяленнем Нацыянальнага агенцтва па турызме. Але з кастрычніка бягучага года сітуацыя павінна змяніцца: у сілу ўступіў абноўлены Закон “Аб турызме”, які дазволіў адкрываць падобныя цэнтры пры арганізацыях любой формы ўласнасці.

— Практыка паказвае, што інфацэнтрам не трэба быць вялікімі, але яны павінны ахопліваць усе запатрабаваныя

“Беларусь турыстычная” для выпадковых турыстаў?

Асаблівая надзея супрацоўнікі ўскладаюць на цыкл фільмаў, якія ўжо можна назваць “Беларусь турыстычная”. Ужо сёння, кажуць у “Белвідэацэнтры”, замежныя госці з задавальненнем набываюць у кнігарнях і асобных крамах кампакты са стужкай аб дзяржаўнай сімволіцы рэспублікі, дыскі з аповедамі пра на-

На сённяшні дзень “Белвідэацэнтр” з’яўляецца асноўным пастаўшчыком дакументальнай відэапрадукцыі айчынай вытворчасці ў гандлёвай сетцы краіны. Адзёл маркетингу распрацаваў уласную дыстрыб’ютарскую сетку, і як вынік — за першае паўгоддзе 2010-га крамы па рэспубліцы запрасілі ў “Белвідэацэнтр” больш за 12 тысяч адзінак творчай прадукцыі, у тым ліку — прадстаўнічых стужак. Зрэшты, апошняе выклікае пэўныя развагі.

Дырэктар Нацыянальнага агенцтва ўпэўнена: каб сфарміраваць станоўчы імідж рэспублікі, неабходна і ў кожным гатэлі краіны на заўважным месцы паставіць інфармацыйную стойку з буклетаў, рэкламнай прадукцыяй і, магчыма, з прадстаўнічымі мультымедыя. Такія стэнды будуць карысныя як замежным вандройнікам, так і айчынным турыстам.

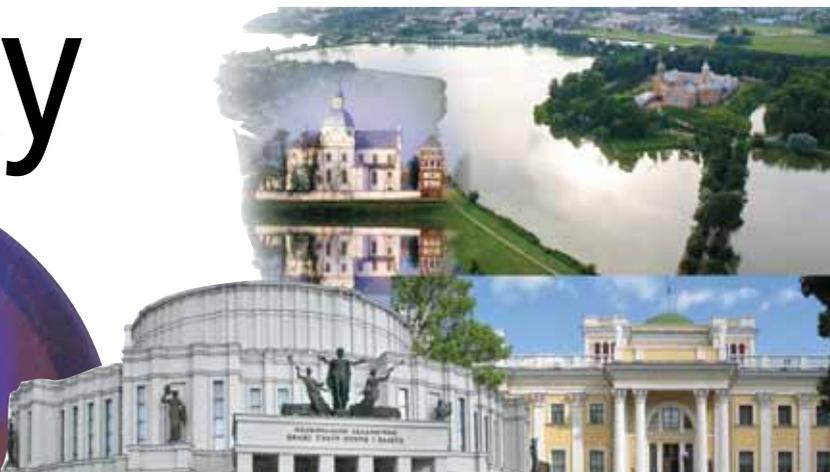
Зацікаўлены ў з’яўленні турысцка-інфармацыйных стэндаў і шматлікія дамы адпачынку, санаторыі, пансіянаты, прафілакторыі. Прынамсі, галоўны спецыяліст аддзела маркетингу санаторыя “Бярэсце” Брэсцкага раёна Марына Лапурка зазначае, што сярод іх адпачываючых шмат гасцей з суседняй Расіі. Яны не прапускаюць экскурсій у Брэсцкую крэпасць, музей Брэста, Белаежскую пушчу і з задавальненнем набылі б кампакты з відэааповедамі пра гэтыя адметныя турыстычныя аб’екты Беларусі.

Напрамак на эфект для “Белвідэацэнтра”

Па словах Юліі Зяленскай, Нацыянальнае агенцтва па турызме зацікаўлена ў супрацоўніцтве з “Белвідэацэнтрам”. У яго скарбонцы ёсць фільм вытворчасці БВЦ, турысцка-інфармацыйны цэнтр гатовы папоўніць сваю відэакалекцыю новымі стужкамі.

Video incognito ў турыстычным ланцужку

Індустрыя або “кропкавая дыстрыб’юцыя”?

турыстычныя маршруты. Таму цяпер наша палітыка будзе накіравана на тое, каб яны з’явіліся за кошт мясцовых бюджэтаў або ў прыватнай форме ва ўсіх абласных цэнтрах, у курортных зонах, на папулярных гісторыка-культурных аб’ектах, — адзначае дырэктар Нацыянальнага агенцтва па турызме Юлія Зяленская. — Для маштабнай інфасеткі патрэбна шмат прадукцыі, у тым ліку надзвычай запатрабаваныя сярод замежнікаў фільмы аб адметнасцях пэўнага рэгіёна.

Дарчы, Нацыянальнае агенцтва па турызме мае свае турысцка-інфармацыйныя цэнтры ў Расіі, Італіі, Германіі, Літве, Арменіі. З іх дапамогай вядзецца праца па фарміраванні станоўчага іміджа нашай краіны ў свеце. І не апошняю ролю ў гэтым адыгрываюць айчыныя прэзентацыйныя стужкі. Але менавіта іх на сённяшні дзень і не хапае.

Дзе знайсці відэасувенір?

Цяпер наведвальніку беларускіх турысцка-інфармацыйных цэнтраў прапануюць некалькі мультымедыяных дыскаў на розных мовах, што ўключаюць агульную інфармацыю аб Беларусі, звесткі для гасцей краіны, інтэрактыўныя карты, апісанні турысцкіх аб’ектаў.

У Дэпартаменце па турызме Міністэрства спорту і турызму Рэспублікі Беларусь неаднаразова праводзілі тэндар на вытворчасць прэзентацыйных стужак. Як паведмаіла начальнік аддзела маркетингу і якасці турыстычных паслуг Юлія Копач, апошні такі конкурс адбыўся два гады таму. Тады былі зроблены 60 аднахвілінных ролікаў пра гарады Беларусі, 4 — па порах года і адзін — агульнапрэзентацыйны. Але

эканамічная сітуацыя апошніх гадоў прымусіла Міністэрства спорту і турызму скараціць уласныя выдаткі, у тым ліку — за кошт адмовы ад вытворчасці прадстаўнічых фільмаў.

Цяпер Дэпартамент абыходзіцца ролікамі двухгадовай даўніны. Але нават за такі адносна кароткі час на вядучых турыстычных аб’ектах многае змянілася да непазнавальнасці. Прынамсі, Мірскі замак рыхтуецца да адкрыцця пасля рэстаўрацыі, там былі выяўлены ўнікальныя роспісы, праз месяц адкрыюцца новыя экспазіцыі. Думаецца, аб гэтым якраз і неабходна тэрмінова распавесці замежнаму гасцю.

Зразумела, існуючая колькасць фільмаў не можа ахапіць усе запатрабаваныя турыстычныя аб’екты. Міністэрства — орган дзяржаўнага кіравання, а таму не мае права ствараць прадукт на продаж. З-за гэтага кароткаметражкі можна пабачыць толькі на тэматычных выстаўках ці бязвыплатна ўзяць у згаданых інфацэнтрах. Але ж, падаецца, фільмы маглі б суправаджаць гасця Беларусі, як кажуць, ад трапа самалёта або вакзальнага перона і стаць такімі ж звычайнымі сувенірамі, як саламяныя лялькі ды льяныя сурвэткі. Магчыма, у гэтым выпадку была б да месца тэматычная прадукцыя Вытворча-творчага рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства “Белвідэацэнтр”.

— Відэаочна, у дадзеным напрамку можна яшчэ шмат чаго зрабіць на карысць іміджа краіны. Таму вельмі б хацелася ў гэтай сувязі эканамічна супрацоўнічаць з Міністэрствам спорту і турызму. Мы працуем на адным полі, таму паўнаватарасная ўзаемадапамога, мяркую, аказалася б карыснай, — лічыць дырэктар установы Пётр Крывас-таненка.

на а л ь н ы я гісторыка-культурныя каштоўнасці. Цыклы “Беларускі народны каляндар”, “Чарнобыльскія джунглі”, што атрымалі міжнароднае прызнанне, таксама сталі ўдалым прыкладам таго, як можна накіраваць творчыя ідэі на павышэнне турыстычнай зацікаўленасці і ў выніку надаць праекту сталы камерцыйны попыт.

— Мы імкнемся прыслухоўвацца да пажаданняў аўдыторыі. Прынамсі, “Славянскі базар у Віцебску” штогод збірае дзiesiąты тысяч айчынных і замежных турыстаў, але відэафільма пра горад на Дзвіне на міжнародным форуме не пабачыш. У нашых фондах ляжыць стужка 1998 года, але, пагадзіцеся, за гэты час абласны цэнтр змяніўся да непазнавальнасці. Таму тэрмінова выпраўляем становішча, — раскажаў прэс-сакратар установы Аляксандр Купрыянаў.

“Белвідэацэнтр” мае вялікую колькасць ужо гатовых прадстаўнічых стужак, у тым ліку аб Міры, Аўгустоўскім канале, Браслаўскім Паазер’і. А на наступны год запланавана стужка аб Нясвіжы — акурат да афіцыйнага адкрыцця палацава-паркавага комплексу Радзівілаў. Зрэшты, былая рэзідэнцыя беларускіх магнатаў выбрана на 2011 год Культурнай сталіцай СНД на пасяджэнні Форуму інтэлігенцыі краін Садружнасці. Ужо сёння варта прагназаваць вялікі наплыў замежных гасцей, таму прэзентацыйны фільм будзе цалкам дарэчы. І падобных прыкладаў — дастаткова. Супрацоўнікі установы вывучылі спіскі з афіцыйна зацверджанымі турыстычнымі маршрутамі. Згодна з імі, узнікла ідэя запісаць цыкл аб закінутых сядзібах і археалагічных музеях пад адкрытым небам.

Зразумела, у параўнанні з колішнімі паказчыкамі, гэтая лічба — відавочны прарыв, аднак удзельная вага тых жа фільмаў для турыстаў таксама крытэрыі важкі. Ён наўпрост кажа як пра камерцыйную эфектыўнасць працы, так і пра запатрабаванасць прадукту. Апошняе, аб чым сведчыць практыка, маецца. Наўняныя аб’ёмы продажаў (калі б гаворка вялася нават толькі аб прадукце ў “турфармаце”) задаволіць патрэбы рынку відавочна не могуць. Сам вытворца таксама імкнецца пашырыць кантакты не толькі на ўзроўні ўстаноў сістэмы Міністэрства культуры, але і ўсіх занятых у турыстычным бізнесе арганізацыі. Аднак пакуль жаданы эфект не дасягнуты...

І канешне ж, фільмы ахапілі б большую патэнцыйную аўдыторыю, калі дыскі з’явіцца ў турысцка-інфармацыйных цэнтрах у запатрабаваным апошнім, фактычна кліпавым, фармаце.

Такі незнаёмы родны край

Сёлета Міністэрства спорту і турызму распрацоўвае план прасоўвання турыстычных магчымасцей краіны. Вядуцца перамовы з Міністэрствам інфармацыі аб тым, каб паставіць у эфір тэматычныя перадачы. Прагучала пажаданне стварыць асобны турыстычны тэлеканал. Прапрацоўваюцца магчымасці дэманстрацыі на блакітных экранах рэспублікі сацыяльных ролікаў аб нацыянальных аб’ектах турызму.

— Зрэшты, некаторыя ролікі ўжо з’явіліся ў метро. Карыстальнікі сталічнай “падземкі”, напэўна, не пакінулі без увагі аднахвілінныя відэазамалёўкі аб нашых гарадах, якія падрыхтавалі спецыялісты “8 канала”, — заўважае Юлія Зяленская. — Сёння, на жаль, склалася сітуацыя, калі частка беларусаў хутчэй прыгадае архітэктурныя помнікі Егіпта або Турцыі, чым гісторыка-культурныя каштоўнасці па-за межамі свайго рэгіёна. З дапамогай адметнага відэа мы хочам узяць новую хвалю цікавасці да ўнутранага турызму.

— Я ведаю, што ў “Белвідэацэнтры” вялікія напружкі ў нашай галіне, мы вядзем з імі перапіску па гэтым пытанні. Але пакуль не можам набыць стужкі, за якія просяць ад пяці да дзiesiąці мільянаў рублёў, — тлумачыць яна. — Спадзяюся, у наступным годзе павялічыцца фінансаванне, і тады мы выйдзем на плённае супрацоўніцтва.

На думку суразмоўцы “К”, было б добра, каб супрацоўнікі БВЦ пад час працы ўлічвалі і спецыфіку турысцка-інфармацыйнага цэнтра, для якога не заўсёды зручныя маштабныя дакументальныя карціны. Прынамсі, цэнтры абсталюваны інфакіёскамі, ля якіх турыст затрымліваецца на некалькі хвілін. “І тут патрэбны ролікі кшталту тых, што ідуць на “Еўраньіос”: калі за секунд трыццаць глядач атрымлівае ўсю неабходную інфармацыю. Ведаю, “Белвідэацэнтр” заўсёды адкрыты для супрацоўніцтва, таму ўпэўнена, што мы па гэтым пытанні знойдзем узаемаразуменне”, — зазначае Юлія Зяленская.

Сёння ў рэспубліцы на самым высокім узроўні абмяркоўваюць далейшае развіццё турыстычнай галіны. Асаблівая надзея ўскладаюцца на ўзяны турызм: супрацоўніцтва ў гэтым напрамку розных дзяржаўных структур пайшло б на карысць кожнай з іх. Нацыянальнае агенцтва па турызме дзякуючы “Белвідэацэнтру” змагло б пашырыць кола ахопленых відэапрэзентацыямі турыстычных аб’ектаў. У сваю чаргу, БВЦ праз запланаваную да павелічэння сетку турысцка-інфармацыйных цэнтраў выйшаў бы на новы ўзровень распаўсюджвання сваёй прадукцыі сярод зацікаўленай аўдыторыі. У выніку ж выйграе турыст, у якога з’явіцца магчымасць спланаваць свой маршрут адпаведна ўпадабаным відэапрэзентацыям гісторыка-культурных помнікаў, а потым прывезці на радзіму ў відэафармаце любую часцінку з сотняў прывабных турыстычных аб’ектаў Беларусі.

Акурат праз тыдзень у сталічным спарткомплексе “Мінск-Арэна” адбудзецца адно з найбуйнейшых культурных мерапрыемстваў года — дзіцячае “Еўрабачанне-2010”. У “Мінск-Арэне” завяршаюцца апошнія мантажныя работы з дэкарацыямі і абсталяваннем, у сталіцу пачынаюць прыбываць удзельнікі еўрапейскага спаборніцтва... Як трапна патлумачыць ажыятаж вакол надыходзячай падзеі шоу-прадзюсар міжнароднага спаборніцтва Глеб Шапо, “...прыходзіць час, калі і працаваць, і начаваць будзем у сценах комплексу”.

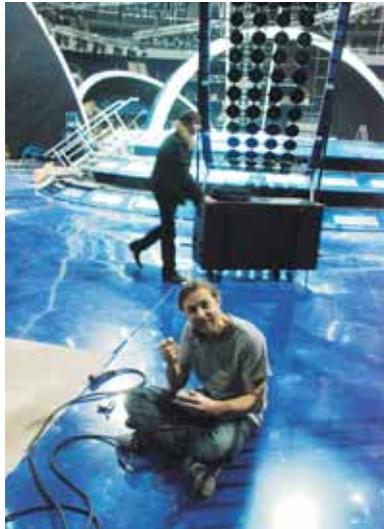
Дык чым жа здзівіць сёлета дзіцячае шоу? Што ўбачаць глядачы на сцэне і на тэлевізійных экранах? Па магчымасці “прыадкрыць заслону” над таямніцай будучай падзеі карэспандэнт “К” папрасіў аднаго з галоўных стваральнікаў шоу, тэлэрэжысёра Белтэлерадыёкампаніі Глеба ШАПО.

Глеб Шапо на “Еўрабачанні-2008” у Бялградзе.

“Гэта будзе лепшае шоу за апошнія тры гады”

Еўрамікс на “Мінск-Арэне”

Бролян Содэрстром са Швецыі манціруе святылю.

Хутка ў “...Арэне” запануе гул дзятвы.

Тэлебачанне са стылем

— Глеб, вядома, што над стварэннем шоу працуе міжнародная каманда, якая складаецца як з беларускіх, так і са шведскіх спецыялістаў...

— Насамрэч, гэта — умова Еўрапейскага Вяшчальнага Саюза: каб з “карцінкай” працавалі менавіта шведскія спецыялісты. Гэта значыць, што мастак па святле, гукавы дызайнер, апэратары, рэжысёр, які кіруе ўсімі камерамі, — са Швецыі.

Чым абумоўлена дадзенае патрабаванне — цалкам зразумела. Еўрапейцы прыдумалі такі фармат конкурсу, і, магчыма, “Еўрабачанне” не стала б такім папулярным, калі б яго тэлестандарт змяняўся кожны год. У тэлебачанні кожнай краіны — свой густ і стыль, сваё бачанне “карцінкі”, свая, у рэшце рэшт, псіхалогія. Таму пазіцыя ЕВС цалкам зразумелая: яны падтрымліваюць свой “брэнд”, стыль, канцэпцыю. А вось за змест шоу адказвае краіна, дзе адбываецца дзея, у дадзеным выпадку — мы.

— Калі больш падрабязна апісаць еўрапейскі тэлевізійны фармат, то які ён? Чым адрозніваецца ад беларускага?

— Што датычыцца менавіта здымак музычных, забаўляльных праграм, то, да прыкладу, у нас або на той жа Украіне любяць “завальняць” планы: калі камера ўвесь час рухаецца. Еўрапейскаму ж тэлебачанню больш блізка няхай нават зацягнутыя па часе, але вывераныя, з “роўнай гарызанталлю”. Яны і буйных планаў паказваюць больш.

Ёсць адрозненне і ў асвятленні. Еўрапейцам даспадобы гэтакі “манахром”: калі на пляцоўцы выканаўца асвятляецца не больш як двума колерамі, да прыкладу, белым і зялёным, ці белым і чырвоным. У нас жа часам на сцэ-

Пульт кіравання сцэнай “Еўрабачання-2010”.

Гук наладжвае разам з беларусамі шведскі спецыяліст Аяк Олсан.

ПТС, якая працуе на трансляцыю, прыбыла днямі са Швецыі.

не імкнуцца задзейнічаць вялікую колькасць святла: каб яго было шмат, што аказваецца не заўжды апраўданым. Усе гэтыя дэталі ствараюць стыль тэлебачання, і нездарма ў дачыненні да свайго тэлевізійнага “дзіцяці” еўрапейцы трымаюць марку.

Парад удзельнікаў

— Наконт тэлевізійнага фармату ўсё зразумела, а вось само шоу... Якімі рэжысёрскімі знаходкамі здзівіць дзіцячае “Еўрабачанне” ў Беларусі?

— Рэжысёрскіх прыдумак і знаходак у нас шмат. Але пра што магу распавесці зараз? Для стваральнікаў шоу лічыцца дрэннай прыкметай расказваць усё, але... Адною з адметнасцей нашай дзеі (вядома, вы пра тое ўжо ведаеце) стане выступленне ўсіх пераможцаў гэтага Міжнароднага конкурсу песні. Мы стварылі спецыяльнае папурэ з хітоў лаўрэатаў, і мне здаецца, нумар стане сапраўднай “разыначкай” трансляцыі. Работа над гэтай кампазіцыяй распачалася яшчэ ўлетку. Аказалася зусім не проста дамовіцца з усімі пераможцамі (а іх сем): многія выраслі, у некаторых змяніўся голас, у іншых павялічылася колькасць зорных капрызаў. Але ў выніку мы атрымалі ад усіх згоду, іх песні. Сёння Максім Алеянікаў ужо “наводзіць лоск” на мікс, што атрымаўся.

Дарэчы, прыезд пераможцаў мінулых гадоў было вырашана скарыстаць і пад час урачыстага моманту ўзнагароджання будучага трыумфатара. Мы запросім усіх сем'яных падняцца на сцэну. Галоўны прыз конкурсу будзе перадавацца з рук у рукі: ад самага першага пераможцы — Дзіна — да перадапошняга — Ральфа, які і ўручыць узнагароду сёлета лаўрэату. Атрымаецца сімвалічная эстафета.

— Цікава. А што вы падрыхтавалі на адкрыццё? Якім нумарам будзе пачынацца шоу?

— О, гэта заўжды самы інтрыгуючы момант! Усяго не раскрыю, але першымі на сцэну выйдучь нашы пераможцы дзіцячага “Еўрабачання” — Ксенія Сітнік і Аляксей Жыгалковіч. Дуэтам яны выканаюць кампазіцыю “Прывітанне, “Еўрабачанне!””, якую спецыяльна для конкурсу напісаў загаданы ўжо Максім Алеянікаў.

Дарэчы, яшчэ адным “ноў-хаў” беларускага шоу стане прадстаўленне сённяшніх удзельнікаў песеннага спаборніцтва. Усе 14 фіналістаў будучь выходзіць на сцэну пад рытмічную кампазіцыю, якая, у той жа час, будзе ўтрымліваць невялічкія адрэзкі пазнавальных мелодый краін-удзельніц. Да прыкладу, калі будзе выходзіць прадстаўнік Расіі, загучыць знаёмы матыў “Падмаскоўных вечароў”, калі прадстаўнік Швецыі — тосцы з “ABBA”. А беларус з’явіцца пад гукі...

— Відаць, “Песняроў”?

— Так! У выніку канцоная краіна пазнае свайго канкурсанта па знаёмай мелодыі. Пасля гэтага, умоўна кажучы, “парада ўдзельнікаў” на сцэну выйдучь вядучыя...

— Ці можаце што-небудзь распавесці пра нумар прадстаўніка Беларусі — Данілы Казлова?

— Усё, паверце, пакуль трымаецца ў сакрэце. І хоць ведаю, што над нумарам працуюць дзень і ноч, нават я яго пакуль што не бачыў.

Рыбак абавязкова прыедзе!

— Глеб, цікава дазнацца: ці прыедзе на конкурс Аляксандр Рыбак? Раней заяўлялася, што менавіта ён будзе спяваць дуэтам з Ксеніяй Сітнік...

— Так, такая дамоўленасць была, але праз тэхнічныя моманты іх сумеснае выступленне было адменена. Аляксандр адказаў, што проста фізічна не паспее ўсё зрабіць. Але ён абавязкова прыедзе і выступіць сольным нумарам са сваёй новай песняй, якую спецыяльна падрыхтаваў да падзеі. Я магу нават раскрыць яе назву: “Неба Еўропы”.

— Ведаю, што на шоу запланавана і выступленне Дзмітрыя Калдуна...

— Дакладна! Дзмітрый выканае песню UNICEF “Дзень без вайны”. Што цікава, ён праспявае кампазіцыю разам з удзельнікамі сёлеташняга конкурсу: 14 фіналістаў выйдучь на сцэну пад час выканання апошняга прыпева.

Дарэчы, запланаваны ў нас і маштабны, цалкам беларускі, нумар. Музыку для яго падрыхтаваў Яўген Алеянік: у кампазіцыі спалучаюцца і харавыя элементы, і гучанне нацыянальных інструментаў. Фанаграма нумара налічвае больш за 200 аўдыядарожак! Ён складаецца з трох блокаў: нумароў танцораў, артыстаў цырка і выступлення нашых гімнастак. Гэта будзе вельмі яскравае спалучэнне харэаграфіі і найноўшых тэхналогій. Апісаць шоу немагчыма: яго трэба бачыць!

— Вядома, што запамінальнае шоу — гэта не толькі добры сцэнарый, але і відовішчнасць, якая наўпрост залежыць, натуральна, ад густу рэжысёра. І, мусіць, у першую чаргу — ад тэхнічнай аснашчанасці пляцоўкі. Ці вытрымала “Мінск-Арэна” ўступны экзамен у “школу высокіх тэхналогій”?

— Так. У плане святла і гуку абсталяванне — на вельмі высокім узроўні. Гук, святло ў нас — ад славурых вытворцаў, і хоць пэўную частку гукавога абсталявання шведы будучь прывозіць дадаткова, на 80% гукавое аснашчэнне — менавіта “Мінск-Арэны”. Што да адпаведнай тэлевізійнай тэхнікі, спадарожнічавых машын, каментатарскіх кабінаў — усё набывала Белтэлерадыёкампанія. Амаль месяц будавалася сцэна конкурсу — увяліч! І, нягледзячы на тое, што яе дызайн распрацаваны шведскімі спецыялістамі, яна цалкам — ад шруб да металаканструкцыі — зроблена ў Беларусі.

— Дарэчы, як будзе выглядаць сцэна “Еўрабачання”?

— Яна ўзводзіцца амаль пасярэдзіне залы. Такага раней не было. На пляцоўцы паўстануць тры аркі, якія сімвалізуюць сабой Беларусь — “Зямлю пад бэльмі крыламі”. У гэтых праёмах скаваюцца тэлевізійныя модулі, што будучь замяняць святло. Асаблівай знаходкай абячае стаць спецыяльная плёнка, на паверхні якой будучь адлюстроўвацца агні. На першай рэпетыцыі мы ўсё гэта ўжо пабачым.

— Прызнайцеся, хвалюецеся?

— Хвалюяліся мы ў ліпені — жніўні (смяецца). Справа ў тым, што ў працы над падобнымі праектамі вялікую ролю адыгрываюць не столькі грошы, колькі час. Любую задумку трэба правесці, адрэдагаваць, удакладніць, прадумаць дэталі і звесці ў адно. Так, калі ўсё толькі запускала, хвалюваліся. Але зараз, калі расшэне ўжо прынята, разумееш, што шляху назад няма, трэба ўжо не хвалювацца, а канцэнтраватца. Вось паставім камеры — і пачнём жыць у “Мінск-Арэне”. Там ужо ўсё і пабачым.

— Такім чынам, можна абяцаць глядачам, што беларускае дзіцячае “Еўрабачанне”...

— ...Абячае стаць лепшым шоу, як мінімум, за апошнія тры гады. Магчыма, гэта гучыць амбіцыйна, але я веру ў гэта і думаю, што ўсё здзейсніцца.

Гутарыла Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ
Фота Юрыя ІВАНОВА

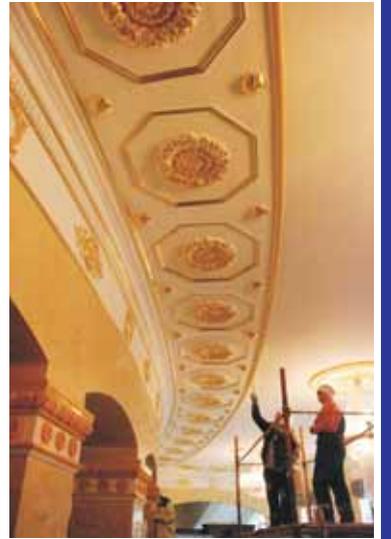
Хіт-момант для белых львоў

Цырк рыхтуецца да адкрыцця...

18 лістапада 400 удзельнікаў і гасцей дзіцячага “Еўрабачання”, што неўзабаве стартуе ў Мінску, наведваюць Беларускі дзяржаўны цырк. Маленькія прадстаўнікі краін Еўропы стануць першымі глядачамі ў сценах адноўленай тэатральна-відовішчнай установы яшчэ да яе афіцыйнага адкрыцця пасля рэканструкцыі.

Як паведаміў карэспандэнту “К” мастацкі кіраўнік сталічнага цырка Серж Бандарчук, для шматнацыянальнай аўдыторыі рыхтуюць поўнаметражную дзею, якая складаецца з арыгінальных нумароў лепшых артыстаў свету. У беларускую сталіцу прыбудзе ўнікальны атракцыён з белымі львамі і белымі тыграмі. На манежы з’явіцца “Шар смеласці”, унутры якога, амаль абв’яргаючы законы фізікі, літаральна ўзляцяць акрабаты на матацыклах. Чакаюць у Мінску і клоўнаў з Вялікага Маскоўскага Дзяржаўнага цырка; гэтыя артысты толькі за апошні год узялі безліч прывоў на самых прэстыжных сусветных конкурсах. І, канешне ж, асаблівы акцэнт у першай праграме на стацыянарнай пляцоўцы зроблены на нумары айчынных майстроў манежа.

— Зараз мы залежым толькі ад руплівасці будаўнікоў, — зазначае Серж Бандарчук. — Калі яны паспеюць завяршыць усе работы, тады мы будзем вітаць прадстаўнікоў сусветнага фесту на галоўнай пляцоўцы. Калі ж з тых або іншых прычын не будзе своечасова ўстаноўлена ўсё неабходнае абсталяванне, сустрэча перанясца ў рэпетыцыйны манеж нава-

буда, які з’явіўся за асноўным будынкам, бліжэй да берага Свіслачы. Праўда, у гэтых умовах дэвядзеца паказаць праграму ў скарачаным выглядзе.

У любым выпадку, дзядей “Еўрабачання” чакае процыма самых яркіх уражанняў. “Не пабаюся сказаць, што мы валодаем, бадай, лепшым камплектам асвятляльнай і гукавой апаратуры на сённяшні дзень у Беларусі”, — зазначае Серж Бандарчук. Ужо ўсталяваны кінапраектары, якія будуць ствараць “карцінку” пад купалам, падрыхтавана да запуску сучасная сістэма вентыляцыі і кандыцыяніравання. Ля галоўнага ўвахода дэлегацыю чакае скульптура дзяўчыны-гімнасткі, якая скача на кані. Хутка да яе далучыцца бронзавы клоўн.

Сёння поўным ходам ідзе падрыхтоўка галерэі беларускіх мастакоў — у адноўленых памяшканнях размесцяцца работы з цыркавай тэматыкай. Ствараецца Музей гісторыі Мінскага цырка. Запланавана і экскурсія па адноўленым будынку. Супрацоўнікі з гонарам зазначаюць, што адзін толькі інтэр’ер варты шматгадзінных расповедаў: ляпы джор 50-х гадоў з элементамі пазалоты ўзнаўлялі па архіўных чарцяжах. Госці сталіцы адзначаць таксама арыгінальную падсветку фасада, купала і адноўленага памяшкання кас. Там хутка ўсталяюць электронную сістэму абслугоўвання. Усе планы прадстаўленняў будуць тэрмінова выкладацца ў глабальнае Сеціва. І калі хто з удзельнікаў дзіцячага “Еўрабачання” захоча зноў наведаць гасцінню Беларусь, ён зможа, не выходзячы з дому, у сістэме “он-лайн” забраніраваць білет на прадстаўленне ў цырку нашай сталіцы.

Настасся ПАНКРАТАВА
Фота Юрыя ІВАНОВА

Л. і С. Гумілеўскія.
“Сказ аб Нясвіжы”.

Леў Гумілеўскі ўварваўся ў беларускую скульптуру імкліва, нястрымна і, здавалася, цалкам сфарміраваным творцам. БДТМІ ён скончыў у 1961 годзе, але праз кароткі час яго кампазіцыі, прысвечаныя беларускім партызанам, а таксама партрэты М.Багдановіча і С.Рахманінава паказалі, што іхні аўтар стаў у шэраг вядучых майстроў разца. А ў 42 гады Леў Мікалаевіч быў удастоены Дзяржаўнай прэміі БССР за помнік Янку Купалу ў Мінску (у сааўтарстве).

Ішоў час. І практычна кожны год Гумілеўскі “ўзрываў” мастацкую прастору сваімі арыгінальнымі і нязвыклымі творами — як у галіне станковай, так і манументальнай пластыкі. Сярод іх — цудоўная алегарычная “Крылатая”, “Экалогія” і “Чорная быль”, “Ценям Тадэвуша Касцюшкі”, “І толькі Бог вянчае нашы душы (А.Міцкевіч)”, серыя кампазіцый, прысвечаная жыццю і смерці Янкі Купалы, цыкл вострых выразных партрэтаў дзеячаў беларускай гісторыі і культуры дня мінулага і дня сённяшняга, а таксама бронзавы рэльеф-трыпціх “Сказ аб Нясвіжы” бацькі і сына Гумілеўскіх у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі...

Мне здаецца, што скульптура жыве на ўласнай восі, як карціна ў раме. Аўтар можа адлюстроўваць моцны рух, але павінен памятаць, што яму патрэбна і “ўтрымаць” рэч, каб знайсці ўнутраную раўнавагу. І вось гэтая “ўнутраная раўнавага” — галоўная рыса большасці работ Гумілеўскага. Такая “класічнасць” пластыкі мыслення творцы — з’ява не выпадковая. Магчыма, яна зыходзіць з вопыту стасункаў з яго інстытуцкімі настаўнікамі Аляксеем Глебавым і Андрэем Бембелем, з калегамі па разцы Анатолем Анікейчыкам і Андрэем Заспіцікім, з уважлівага прыглядвання ў сусветную мастацкую класіку, з прыроднай інтуіцыі, што, дарчы, была ў ягонага першага настаўніка —

“Унутраная раўнавага” Льва Гумілеўскага

ка — Міхася Сеўрука з Нясвіжа. Дарчы, летам гэтага года Леў Мікалаевіч, адкрываючы ў Нясвіжы плёнэр юных мастакоў, падарыў гораду скульптурны партрэт цудоўнага жывапісца, які ён спецыяльна стварыў у знак любові да свайго настаўніка.

Дык вось, пра “ўнутраную раўнавагу”. Што яна ўключае ў сябе ў творах мастака? Выразную рытміку ў актыўным прасторавым сілавым полі, узвышаны лірызм і яркую алегарыю, што цудоўна бачна, напрыклад, у помніках Янку Купалу ў Маскве або Францішку Багушэвічу ў Сморгоні (у сааўтарстве з Сяргеем Гумілеўскім). І што цікава: у адрозненне ад іншых тэндэнцый, якія імкнуцца ўзбагаціць мастацкую форму знутры, Гумілеўскі зыходзіць як бы з супрацьлеглага, у многім адмаўляючы традыцыйныя прыкметы. Замест прастаты ён асмельваецца на складанасць, замест замкнёнай

маналітнай тэктанічнасці прыўносіць разгорнутасць у прастору кампазіцыйнага рашэння, лінейны механізм замяняе ажурнай экспрэсіяй...

У ягонай манеры лепкі немалаважную ролю адыгрывае жывапіснасць фактур. Гумілеўскі паэтызуе манументальнасць руху, пафас разняволеннага ў прасторы палёту або таго ж палёту, толькі глыбока схаванага ўнутры. У гэтым ён — чалавек сённяшніх нястрымных рытмаў. Духоўная пераемнасць традыцыі працягваецца ў майстра імкненнем да рамантычнага, заўсёды прыўзнятага над паўсядзённасцю вобраза. Дастаткова ўгадаць яго вобразы М.Гусоўскага, К.Каліноўскага, А.Пушкіна, У.Караткевіча, М.К.Радзівіла (Сіроткі), М.Багдановіча. А яшчэ ён з натхненнем ляпіў актрыс А.Клімаву і А.Бендаву, мастака М.Савіцкага. Ёсць у яго і дэкаратыўна-паркавая скульптура (у Нясвіжы, напрыклад), і “эксперыментальная” пластыка, што “набіраецца сіл” у майстэрні па вуліцы Арлоўскай. Словам, творчасць Льва Гумілеўскага вельмі цікавая ў многіх адносінах. Яна прыцягвае і навізнай вобразаў, і асаблівым ракурсам аўтарскага бачання, і пошукам складаных структур вобразаў-сімвалаў, у якіх нацыянальная гісторыя і сучаснасць адлюстроўваюцца ва ўсёй сваёй паэтычнай або драматычнай дынаміцы.

Сваё 80-годдзе Леў Мікалаевіч сустраў на вялікім духоўным і душэўным уздыме. І мы, “культура”ўцы, сардэчна жадаем народнаму мастаку Беларусі, лаўрэату Дзяржаўнай прэміі Беларусі і Прэміі Саюзнай дзяржавы, выдатнаму педагогу і проста цудоўнаму, прыгожаму чалавеку добрага здароўя ды новых твораў!

Барыс КРЭПАК

Пленэрны Нёман

29 кастрычніка ў экспазіцыйных залах Уздзенскага гісторыка-краязнаўчага музея пачала экспанаванне мастацкая выстаўка “Гістарычныя сцяжыны Уздзеншчыны”. Яна знаёміць з вынікамі першага пленэру мінскіх і мясцовых мастакоў, якія ўпершыню згуртаваліся, каб акцэнтаваць сваю ўвагу на гістарычных краяхах аднаго з маляўнічых раёнаў Міншчыны.

Сёлета Уздзеншчына святкуе знамянальную дату: 450-годдзе з дня нараджэння Мацея Кавячынскага, кнігавыдаўца, заснавальніка Нясвіжскай друкарні, рэфармацыйнага дзеяча, у чыйм маёнтку Кухцічы быў пабудаваны Кальвінскі збор. Тут у 1570-х гг. працаваў Сымон Будны, праславіліся сваёй грамадскай дзейнасцю Мікалай Радзівіл і яго жонка Магдалена — фундатар выдання Багдановічава “Вянка”. У свой час княжацкі маёнтак у Кухцічах ля Узды маляваў Напалеон Орда.

Ад будынка захаваліся толькі флігелі. Але разам з суседнім Кальвінскім зборам ва ўлонні парку і ў суседстве з рэчкай Уздзянкай гэтыя помнікі мінуўшчыны выклікалі невывярнанае захапленне ўдзельнікаў пленэру. Менш чым за тыдзень эцюднай працы члены Беларускага саюза мастакоў Лявон Грышук, Фёдар Ладуцька, Мікалай Мішчанка, Яўген Шулейка стварылі цэлую нізку надзвычай маляўнічых краяхаў. Не адставалі ад іх мясцовыя мастакі-педагогі Андрэй Лычкоўскі ды Аляксей Філіповіч, журналіст і мастак Уладзімір Хачырашвілі.

У.Хачырашвілі. “Старая сядзіба”.

Поруч з дарослымі творцамі малявалі свой родны край навучэнцы мясцовага ліцэя і школ раёна. Як адзначыў на адкрыцці выстаўкі госьць пленэру, заслужаны дзеяч мастацтваў Леанід Дударэнка, такая сувязь не толькі яднае розныя пакаленні творцаў, але і спрыяе развіццю новых — сучасных — форм мастацкага жыцця ў рэгіёне. Ён выказаў спадзяванне, што такія пленэры на зямлі ля вытокаў Нёмана будуць цяпер праводзіцца штогод. Яго аптымістычныя думкі шчыра падтрымалі не толькі мастакі, але і прадстаўнікі кіраўніцтва Уздзенскага раёна, сваю арганізацыйную дапамогу паабяцалі працягваць супрацоўнікі музея.

Трэба адзначыць, што пленэр на Уздзеншчыне стаў адным з першых мерапрыемстваў, які, дзякуючы энтузіязму арганізатараў і ўдзельнікаў, быў зладжаны сёлета на раённым узроўні з удзелам прафесійных мастакоў і здольнай да выяўленчай творчасці дзятвы. Ён можа стаць добрым прыкладам не толькі для саміх уздзенцаў, але і для суседзяў.

Віктар КІСЛЫ
Узда

Вернісаж па мабільным,

або “Я не згодзен з Мацісам...”

Так здарылася, што на адкрыцці сваёй персанальнай выстаўкі ў Светлагорскай карціннай галерэі “Традыцыя” імя Германа Пранішнікава Арлен Кашкурэвіч прыехаць не змог. А прыхільнікаў яго цудоўнага таленту сабралася шмат. Ці трэба казаць, што яны ўсё ж спадзяваліся пабачыць слыннага народнага мастака Беларусі? І тады я вырашыў хоць неяк суцешыць іх. Нагадаў, што жывём мы ў XXI стагоддзі і можам выкарыстаць яго тэхнічныя перавагі. Набраў на мабільным тэлефоне знаёмы нумар і павіншаваў мастака ад імя ўсіх прысутных. З’явілася і ў Арлена Міхайлавіча магчымасць сказаць некалькі слоў светлагорцам.

Вось тут мы, між іншым, і пачулі, што Арлен Міхайлавіч не згодзен з Анры Мацісам, які нібыта аднойчы зайважыў, што хацеў бы, каб яго творы былі для гледачоў чымсьці нахшталт утульных крэслаў. “Для мяне важна, каб мае творы, наадварот, перашкаджалі гэтай уяўнай утульнасці, заклікалі да эмацыянальнага роздуму”, — зазначыў ён.

І сапраўды, усе 26 графічных твораў Кашкурэвіча, прадстаўленых на выстаўцы, робяць нас пэўным чынам яго сааўтарамі, аднадумцамі. Яны прасякнуты глыбінным адчуваннем нашай драматычнай гісторыі, філасофскім асэнсаваннем не толькі мінулага, але і сучаснага жыцця. Гэта назіраецца нават у серыі, так бы мовіць, замалёвак з натры “Гэтае мілае гарадское жыццё...”. Але самі творы адразу ж выяўляюць іранічнасць падтэсту назвы цыкла. Не такім ужо і мілым аказваецца гэтае жыццё, калі разглядаеш карціны “Людзі ў тумане”, “Мы — толькі праходжыя”, “Сабачая плячоўка”, “Сустрэча”, “Сон старога музыканта”. Толькі зрокавага ўспрымання для іх вельмі і вельмі мала — вачыма пачынае глядзець душа...

Арлен Кашкурэвіч вядомы, перш за ўсё, графічнымі серыямі “Партызаны”, “Купаліяна”, “Асветнікі”, “Святая зямлі Беларускай”, “Прысвячэнне В.Быкаву”... Ён з пранікнёнай таленавітаасцю графічна аздобіў кнігі “Курган” Янкі Купалы, “Песня пра зубра” Міколы Гусоўскага, “Каласы пад сярпом тваім” і “Дзікае паляванне караля Стаха” Уладзіміра Караткевіча, “Снежныя зімы” Івана Шамякіна, “Хатынская аповесць” Аляся Адамовіча, “Францыск Скарына, або Сонца маладзіковае” Алега Лойкі, “Фаўст” Іагана Вольфганга Гэтэ...

Светлагорцы маюць унікальную магчымасць пабачыць, скажам, прасякнутую гістарычнай веліччу карціну “Па-

ляванне ў Вялікім Княстве Літоўскім” і славыты трыпціх “У часы Ірада”. Дарчы, творы такога кшталту патрабуюць пэўных ведаў рэаліі і міфаў старажытнасці.

Зрэшты, выстаўка — тэматычна разнастайная. Побач з гістарычнымі — творы ўжо зусім з іншага часу (серыя “Гульцы”). Цяжка зразумець, як дасягае мастак такой пластычнай эмацыянальнасці. Асабліва ўражае гэтым цыкл “Журботны канцэрт”:

А.Кашкурэвіч. “Букет-фантазія”.

малюнак увогуле адной суцэльнай лініяй. І толькі потым акцэнтую таніраваннем яго аб’ём і прастору. Вось і ў сюжэтах “Журботнага канцэрта” эмацыянальнасць зліцца музыканта з вяланчэлю быццам не мае меж. Мастак піша пачуццям і не хавае ад нас гэтага. Назвы твораў, напісаныя па-італьянску, у перакладзе гучаць менавіта так: “Павольна, з пачуццём”, “Тужліва”, “Жаласна, з горьчучу”, “Ласкава, пшачотна”, “З глыбокай пашанай”... Зрэшты, каб нават і не было гэтых назваў, работы самі іх падказалі б...

Цяпер і ў Светлагорску многія ці не ўпершыню змаглі пераканацца, што Беларусь мае мастака, якім ганарацца сучаснікі і будуць ганарыцца нашчадкі. А мясцовая галерэя зноў пацвердзіла высокі ўзровень сваіх экспазіцый.

У час прыгаданай намі тэлефоннай размовы са светлагорцамі Арлен Кашкурэвіч паабяцаў паказаць ім і свае ілюстрацыі да “Фаўста”. Удзячныя апладысменты, якія прагучалі ў зале, былі чутныя і ў Мінску.

Ізяслаў КАТЛЯРОЎ
Светлагорск

А.Кашкурэвіч. “Паляванне ў Вялікім Княстве Літоўскім”.

Арнэла Муці.

Прыемным сюрпрызам і галоўнай падзеяй вечара адкрыцця фестывалю стала з'яўленне на сцэне Вялікай залы Палаца Рэспублікі зоркі сусветнага кіно 1980-х — непаўторнай Арнэлы Муці, якая падарыла ўсім удзельнікам і гледачам нашага кінасьвята сапраўды святочны настрой.

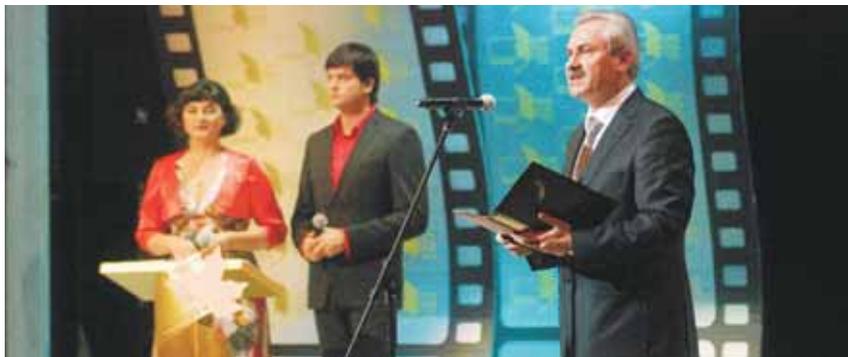
Адкрыццё "Лістапада-2010" запомніцца таксама і прэзентацыяй першага кінапраекта Саюзнай дзяржавы "Брэсцкая крэпасць", якая стала знакавай падзеяй пер-

Людміла Гурчанка.

Час "Лістапада"

Мінскаму міжнароднаму не прывыкаць да візітаў звышвыдамых у свеце кіно асоб. А гэтым разам беларуская сталіца стала сапраўднай кінематаграфічнай сталіцай Еўропы, бо 5 лістапада перад урачыстай цырымоніяй адкрыцця фестывалю па "чырвонай дарожцы" ля Палаца Рэспублікі ўпершыню прайшлі многія ўдзельнікі форуму: усенародна любімыя гледачамі акцёры, рэжысёры, драматургі.

Віншаванне Прэзідэнта Беларусі зачытвае віцэ-прэм'ер Уладзімір Патупчык.

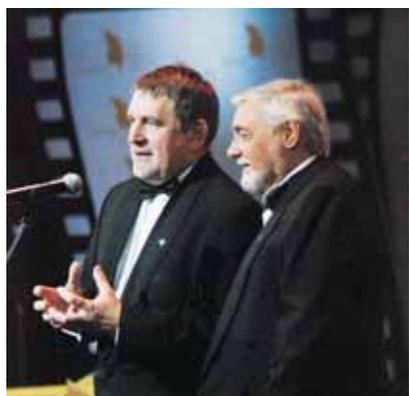
шага дня фестывалю. Прэзентацыя прайшла ў перапоўненай зале кінатэатра з сімвалічнай назвай "Перамога" і распачала шэраг фестывальных паказаў. Сёлета яны ішлі паралельна з раніцы да вечара адразу ў трох мінскіх кінатэатрах. Мерапрыемствы з дэманстрацыямі фестывальных стужак і сустрэчы з ганаровымі гасцямі праходзілі, як заўсёды, пад час Мінскага кінафоруму не толькі ў сталіцы, але і ў іншых гарадах нашай краіны.

Бадай, самай цікавай імпрэзай адкрыцця "Лістапада-2010" стала прэм'ера першай рэжысёрскай работы зоркі кіно Людмілы Гурчанка "Стракатыя прыцемкі", якая не толькі прадставіла стужку, але і выступіла перад гледачамі з праграмай песень пра Вялікую Айчынную вайну.

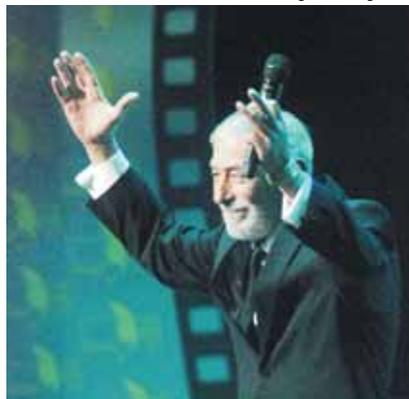
А сярэдзіна кінафоруму наогул увойдзе ў гісторыю нашага кінасьвята: адбыўся доўгачаканы візіт у Мінск Эміра Кустурыцы...

Калі гэты нумар "Культуры" падпісваўся ў друку, вынікі фестывалю яшчэ не былі вядомыя. Таму рэдакцыя пакуль прапануе сваім чытачам фотааповед аб "Лістападзе-2010", а падрабязны аналіз стужак і падзей фестывалю чытайце ў бліжэйшых нумарах нашага выдання.

Фота Юрыя ІВАНОВА

Генадзь Давыдзька і Расціслаў Янкоўскі.

Вахтанг Кікабідзе.

На "чырвонай дарожцы" перад Палацам Рэспублікі.

Ігар Угольнікаў.

Падарунак для Акадэміі мастацтваў

Добры чалавек Эмір Кустурыца і 65-годдзе творчай alma mater

Як і планавалася, медыум Мінскага XVII Міжнароднага кінафестывалю прайшоў пад знакам "балканскага чараўніка": на тры дні да нас завітаў сусветна вядомы рэжысёр Эмір Кустурыца. Галоўнай падзеяй ягонага візіту стала сустрэча з ім Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі. У час яе Кіраўнік дзяржавы уручыў майстру спецыяльны прыз "За захаванне і развіццё традыцый духоўнасці ў кінамастацтве".

А на наступны дзень двухразовы ўладальнік "Залатой пальмавай галіны" Канскага кінафестывалю сустрэўся са студэнтамі і выкладчыкамі Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, а таксама адказаў на пытанні прадстаўнікоў сродкаў масавай інфармацыі. Сустрэча, думаемца, сталася сапраўды неацэнным падарункам да 65-годдзя слаўтай ВДУ, якую і газета "Культура" віншуе з гэтай важкай датай акадэмічнай сталасці.

Майстар-клас найзнакамітага рэжысёра выклікаў сапраўдны фурор: Вялікая актывая зала Акадэміі была перапоўнена. Некалькі хвілін чакання — і шквал апладысмантаў ды фотаўспышак сустракаюць ганаровага гасця. Эмір Кустурыца выйшаў на сцэну і адразу пачаў сваю гутарку з будучымі майстрамі кіно з кароткага аповеду пра тое, чым, на яго думку, з'яўляецца самы папулярны від мастацтва. Ён растлумачыў маладым талентам сутнасць сапраўднага кіно, якое немагчыма аддзяліць ад жыцця; больш за тое: мастацтва вырастае з самога жыцця, трэба толькі быць уважлівым і ўмець перадаць усе яго дзівысы на экране. Рэжысёр тут жа прывёў некалькі яркіх прыкладаў са сваёй творчасці, канчаткова скарыўшы публіку майстраствам апаўдальніка, а потым больш за гадзіну адказаў на самыя розныя пытанні аўдыторыі. Распавёў пра сваё стаўленне да славы, да таго, як змагаецца з "творчай дэпрэсіяй" Кустурыца...

Сярод пытанняў да аўтара сусветных шэдэўраў экранна былі як спецыфічныя, кшталту акалічнасцей працы Кустурыцы з рознымі элементамі кінамовы, тэхнікай, так і простыя, жыццёвыя. І на

ўсе пытанні творца адказаў імгненна, з характэрным гумарам. Дарэчы, пад час сустрэч у Мінску Кустурыца неаднаразова прызнаваўся ў любові да кнігі Фёдора Дастаеўскага, чые сюжэты натхняюць яго на далейшую творчасць. Цікава, што на пытанне пра магчымы праект у капрадукцыі з беларусамі рэжысёр адказаў амаль станоўча: яго вельмі зацікавіла прапанова Кіраўніка нашай дзяржавы зняць стужку на Беларусі. "Такі праект цалкам магчымы", — захаваў інтрыгу Эмір Кустурыца.

Шэраг пытанняў, зададзеных як на майстар-класе, так і на прэс-канферэнцыі, тычыліся асабістых якасцей Кустурыцы як асобы. Прынамсі, некалькі пытанняў было прысвечана духоўным прыхільнасцям кінамайстра.

"Я веру ў добрага чалавека, — сказаў Кустурыца, падсумоўваючы пытанні такога кшталту. — Гэта галоўная вера, якая павінна быць у кожнага".

Візіт рэжысёра і кантакты з ім мінскай публікі аказаліся хоць і нядоўгімі, але на рэдкасць плённымі. Няма сумненняў у тым, што Беларусь яшчэ пабачыць Кустурыцу!

Фота Юрыя ІВАНОВА

Адраджэнне і развіццё сяла: сацыякультурны зрэнне

Пастаўшчына займае не апошняе месца сярод “раскручаных” рэгіёнаў Віцебскай вобласці. Пэўна, кожны пры згадцы аб Паставах адразу ўспомніць і Міжнародны фестываль народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонік”, і дыхтоўны палац Тызенгаўза, і знакамты Парыж з “Эйфелевай” вежай, і вытанчаны старадаўні касцёл у Камаях... Пра гэтыя цікавосткі краю наша газета пісала ўжо неаднойчы.

Але гэткае знакамітасць і пазнавальнасць рэгіёна накладае, натуральна, і вялікую адказнасць на кіраўніцтва мясцовага аддзела культуры. Бо тым, хто пастаянна навідавоку і, як кажуць, у першых шэрагах, даводзіцца зноў і зноў пацвярджаць сваё ўменне і права заставацца ў лідарах. Таму і сёння клубнікі ды бібліятэкары Пастаўшчыны працягваюць шчыраваць на іміджаўтваральнай “глебе” свайго рэгіёна. А гэта значыць — ствараюць новыя турыстычныя аб’екты, фарміруюць уяўленні аб Пастаўшчыне ў замежнага, а не толькі айчыннага, турыста, і зацікаўліваюць сваёй працай новых і новых спажываўцаў...

Да таго ж, не варта забывацца на тое, што кожнаму раёну Віцебшчыны ў 2010 годзе даведзены 200-працэнтны паказчык выканання плана платных паслуг. І таму без крэатыўнасці і творчых задумак пастаўскім культурным работнікам цяпер проста немагчыма.

Зрэшты, з выкананнем даведзеных паказчыкаў, нягледзячы на даволі паспяховую работу ў развіцці пазабюджэтай дзейнасці і ўвядзенне новых відаў платных паслуг, мясцовы аддзел культуры пакуль не спраўляецца. Ёсць пытанні з матэрыяльна-тэхнічнай базай у некаторых СК і СДК, востра стаіць кадравая праблема... Ды і з выкананнем Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця сяла таксама пакуль не ўсё атрымліваецца...

Народ пытаецца і прапануе

“Адзін камп’ютар — гэта вельмі мала”

Установы культуры Пастаўшчыны маюць шэраг праблем, якія ў нечым падобныя да тых, што існуюць і ў іншых рэгіёнах Беларусі. І, натуральна, менавіта на вырашэнні гэтых пытанняў засяроджвалі ўвагу мясцовыя жыхары, калі карэспандэнт “К” праводзіў невялікае сацыялагічнае апытанне.

Сяргей Фёдаравіч, настаўнік, г. Паставы:

— Наша Цэнтральная раённая бібліятэка даволі добра ўкамплектавана: заўсёды знаходжу там усе патрэбныя для сябе і сваёй працы кнігі. Засмучае адно: для таго, каб пакарыстацца Інтэрнэтам, даводзіцца запісвацца ў чаргу. А ўсё з-за таго, што ва ўстанове — толькі адзін камп’ютар, дзе наведвальніку можна пасядзець у Сеціве. Адзін камп’ютар — гэта, пагадзіцеся, для раённай бібліятэкі вельмі мала. Ці ёсць магчымасць закупіць яшчэ некалькі?

Алена, школьніца, жыхарка аграгарадка “Навасёлкі”:

— Няблага было б у нашу музычную школу набыць сёе-тое з тэхнікі: тэлевізар, DVD, сучасную апаратуру... Бо складваецца ўражанне, што цяпер зусім не XXI стагоддзе... Усё-такі, жывём мы не ў вёсцы, а ў аграгарадку, таму, як кажуць, трэба адпавядаць статусу.

Раіса Іванаўна, пенсіянерка, жыхарка аграгарадка “Навасёлкі”:

— Ведаю, што наша бібліятэкар абслугоўвае ці не дзесятак суседніх вёсак. У любы час і ў любое надвор’е едзе або ідзе з кнігамі да чытачоў. Ці магчыма для гэтага прыставаць машыну?

Святлана Пятроўна, жыхарка аграгарадка “Андроны”:

— Клуб у нас цяпер выглядае вельмі добра, і яго нават не параўнаць з тым, што было. Праўда, хочацца, каб да нас часцей прыязджалі артысты, ды і больш гурткоў было ў клубе, бо пакуль маем толькі адзін. А ствараць яшчэ які цікавы, можа, і я туды з задавальненнем запішуся.

Вёска-аграгарадок?

Сельскі клуб і бібліятэка ў Андронах атрымалі статус аграгарадоцкіх у 2008 годзе. Пад час рамонт у будынку, дзе месціцца ўстанова культуры, заменены дах, адрамантаваны фасад і ўнутраныя памяшканні. На гэтых работах было асвоена прыкладна пяцьсот мільёнаў рублёў. Сума, пагадзіцеся, не мала.

Едучы ў Андроны, хацеў, натуральна, пабачыць на свае вочы не толькі адрамантаваны фасад сельскага клуба, а і тое, наколькі якасна змянілася праца мясцовых культурных работнікаў.

Але, на жаль, новае ў Андронах пакуль — гэта менавіта будынак клуба. У прыгожых кабінетах і адрамантаванай глядзельнай зале, як кажуць, ёсць дзве разгарнуцца. Але як былі да 2008 года ў клубе адзін народны фальклорны гурт аўтэнтычнай песні ды гурток

вакальных спеваў, так і засталіся. Вось такі “крэатыў” коштам у паўмільярда рублёў.

Загадчык клуба Ніна Буйла — яна, дарэчы, з’яўляецца кіраўніком таго самага народнага калектыву, — спрабуе цяпер у адным з памяшканняў установы зрабіць гурток для аматараў здаровага ладу жыцця: аддзел спорту і турызму райвыканкама перадаў ёй некалькі трэнажораў. З цягам часу кіраўніцтва СК мяркуе браць плату з тых, хто хоча пазаймацца і пакачаць “железа”. Але пакуль задуманы гурток не працуе.

Адзначу толькі адно: у іншых аграгарадоцкіх клубах бачыў па пяць — шэсць аматарскіх аб’яднанняў, якія — бывае і так — вядзе адзін чалавек. Чаму ж нельга стварыць яшчэ некалькі гурткоў у Андронаўскім СК? Напрыклад, па кветкаводстве (балазе раслінамі застаўлены ўсе пакі сельскага клуба)? Або

вырошчваюць ці збіраць лекавыя травы, а магчыма, іх і прадаваць? Думаецца, раённы метадычны цэнтр з задавальненнем дапамог бы кіраўніку ў наладжванні падобнай дзейнасці...

Падзялюся вопытам з нашых паездкаў па Беларусі. Напрыклад, у Іванаўскім раёне, што на Брэстчыне, прапануюць у якасці платнай паслугі... набыць насенне кветак, а ў некаторых сельскіх клубах можна пакаштаваць гарбату або купіць зборы лекавых зёлак... Тое самае робяць і на Расоншчыне, калі весці гаворку пра Віцебскую вобласць... Чаму б гэты вопыт не пераняць і на Пастаўшчыне? Не кажу ўжо пра арганізацыю іншых тэматычных гурткоў... Натуральна, вельмі цікава свая меркаванні і загадчыцы клуба, якая паабяцала падумаць над прапановамі і ў хуткім часе паспрабаваць сябе ў новай дзейнасці... Усё ж

разносіць іх пехатой па ўсім наваколлі. Прычына адна: у аддзела культуры няма ні аўтаклуба, ні бібліюса, таму ўсе калегі Людмілы Валадзько вымушаны рабіць тое ж самае.

Перспектывы Цэнтра

Наступны аграгарадок Пастаўшчыны, які наведваў цягам камандзіроўкі, — “Навасёлкі”. Пазалетаць у былой танцавальнай зале мясцовага СПК размясціўся Навасёлкаўскі цэнтр культуры. Тады ж, у 2008 годзе, установа была адрамантавана ў рамках Дзяржпраграмы адраджэння і развіцця сяла.

Як распавяла мастацкі кіраўнік ЦК Ірына Кузьміч, на сённяшні дзень тут існуе шэсць аб’яднанняў. Але гэтага, на яе думку, вельмі мала, асабліва калі ўлічыць той факт, што Цэнтр культуры абслугоўвае 24 наваколь-

цей, актывізаваць працу з выязнымі канцэртамі, ладзіць дзіцячыя ранішнікі, а таксама экскурсіі да народных майстроў аграгарадка ды шмат чаго яшчэ. І, натуральна, выканаць у наступным годзе даведзены план платных паслуг.

Мікрафоны — справа патрэбная

Таксама завітаў у Навасёлкаўскую дзіцячую музычную школу. Ва ўстанове навучаюцца 59 дзяцей, якія займаюцца іграй на баяне, акардэоне і фартэпіяна. Пры ДМШ працуюць сем танцавальных груп, дзіцячы баянны аркестр, а таксама народны ансамбль беларускай песні “Маладзіца”, вядомы не толькі на Пастаўшчыне і Беларусі, але і ў Расіі, Літве, Польшчы... Ёсць у Навасёлкаўскай ДМШ і свой філіял, размешчаны ў вёсцы Стары Двор.

Ці абслужыш без “бібліятэкі на колах” 420 паселішчаў?

Аграгарадок

Сельскі клуб у Андронах.

хацелася б, каб сучасны аграгарадок не быў роўны ў сваёй клубнай дзейнасці вёсцы...

З камп’ютарам. Але і без...

Фонд сельскай бібліятэкі ў Андронах — больш за восем тысяч экзэмпляраў, ёсць шэсць найменшаў газет і дзясць — часопісаў... Пры ўстанове працуе аматарскае аб’яднанне “Самаробкін”, куды ўваходзяць пяць чалавек.

Усё, падаецца, няблага. Але план платных паслуг у бібліятэцы пакуль не выконваецца. І гэта — нягледзячы на тое, што ва ўстанове ёсць камп’ютар. Відаў платных паслуг, па праўдзе кажуць, не багата: здымкі старонак дакументаў, выдача кніг з камерцыйнага фонду, карыстанне Інтэрнэтам і набор тэксту. Прычым на сёння рэальна дзейнічае і прыносіць прыбытак толькі першая з іх, на астатнія попытку чамусьці няма. Па словах бібліятэкара Людмілы Валадзько, якая, на жаль, не мае спецыяльнай адукацыі (па спецыяльнасці яна — інжынер-гідратэхнік), ёй, хутчэй за ўсё, не стае арганізатарскіх здольнасцей. Вось таму і не ўдаецца зацікавіць жыхароў Андронаў і навакольных вёсак усімі тымі паслугамі, што мае ўстанова. Ды і з тэхнікай супрацоўніца пакуль што не надта “сябруе”. Да таго ж, камп’ютар — без сканера, прынтара і ксеракса, што, вядома, таксама не надта спрыяе “загружанасці” вылічальнай машыны.

І апошняе. У сферы абслугоўвання бібліятэкаркі — 12 вёсак. У любое надвор’е яна ездзіць з кнігамі на аўтобусе ці веласіпедзе або

населеныя пункты. Ды і з дыскатэчным абслугоўваннем насельніцтва ёсць пэўныя цяжкасці: на танцы ў сельскую ўстанову культуры прыходзіць прыкладна 40 — 50 чалавек кожную суботу, што, натуральна, не спрыяе выкананню плана платных паслуг. А ён не такі ўжо і маленькі: звыш дзясці мільёнаў рублёў. Па стане на 1 лістапада культурны заробілі менш за палову гэтай сумы.

Як распавяла начальнік аддзела культуры Пастаўскага райвыканкама Наталля Булавінцава, галоўная прычына недасканалай работы Навасёлкаўскага ЦК — кадравая праблема. Справа ў тым, што год таму на пасаду дырэктара ўстановы быў размеркаваны малады спецыяліст з вышэйшай адукацыяй, але, па словах Наталлі Мікалаеўны, дзяўчына не надта добра спраўлялася са сваімі абавязкамі. Ды і мастацкі кіраўнік, які працаваў у ЦК, не меў спецыяльнай адукацыі і нічым дырэктару дапамагчы не мог.

Сітуацыя змянілася толькі месяц таму. На месца дырэктара прыйшла Вікторыя Ясюковіч, і за невялікі час яе працы ў Навасёлкаўскім ЦК выкананне плана платных паслуг адразу ўрасло. Таксама змяніўся ва ўстанове і мастацкі кіраўнік. Ірына Кузьміч — чалавек вопытны, у сферы культуры, як кажуць, не навічок, мае спецыяльную адукацыю і гатова дзяліцца сваімі напрацоўкамі, прымяняць іх на практыцы.

Таму цяпер у супрацоўнікаў ЦК — сапраўды “напалеонаўскія” планы: стварыць яшчэ два танцавальныя гурткі для дарослых і дзя-

Праблемы ў гэтай установе культуры датычацца ў асноўным тэхнічнай базы. Дырэктару Навасёлкаўскай ДМШ Алене Салавей вельмі хацелася б набыць для школы некалькі радыёмікрафонаў, камп’ютар, тэлевізар, DVD-прайгравальнік, каб мець магчымасць праглядаць выступленні калектываў, створаных пры ўстанове, і паказаць вучням запісы знакамітых ансамбляў.

Але ж, як пракаменціравала словы дырэктара школы начальнік аддзела культуры Наталля Булавінцава, радыёмікрафоны на сёння ёсць толькі ў Пастаўскім раённым цэнтры культуры. І пакуль што купіць іх для Навасёлкаўскай ДМШ няма магчымасці. А вось камп’ютарная праблема школы, магчыма, вырашыцца ў наступным годзе. Вядома — пры наяўнасці грашовых сродкаў.

Праблемныя пытанні ў развіцці культурнай сферы Пастаўшчыны былі абмеркаваны на райвыканкамаўскай лятучцы, ініцыяванай “К”. Намеснік старшыні Пастаўскага раённага выканаўчага камітэта па сацыяльных пытаннях Аля Кейзік і начальнік аддзела культуры Наталля Булавінцава працуюць на пасадах не адзін дзясці гадоў, таму да драбніц ведаюць усе нюансы сацыякультурнага жыцця рэгіёна. Натуральна, гэта вельмі дапамагае пры вырашэнні ўсіх набалелых пытанняў.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Першае маё пытанне, натуральна, датычыцца аграгарадкоў. У хуткім часе завершыцца Дзяржаўная праграма адраджэння і развіцця сяла. А наколькі я ведаю, цяпер на Пастаўшчыне вядуцца работы на трох аграгарадках. Ці паспеюць усё зрабіць?

Аля Кейзік:

— Два аграгарадкі, якія распачалі сёлета, сёлета і скончым. А вось аграгарадок “Хацілы”, які застаўся “пераходным” яшчэ з мінулага года, будзе здадзены толькі ў 2011-м.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Атрымліваецца, паказчыкі Дзяржпраграмы выканаеце не поўнацю?

Аля Кейзік:

— Дзяржпраграма будзе дзейнічаць і ў наступным годзе. Так што я не бачу ў гэтым праблемы. І мы нават рады, што ўстанова культуры ў аграгарадку “Хацілы” з’яўляецца “пераходнай” і будзе рамантавацца яшчэ і ў

Намеснік старшыні Пастаўскага райвыканкама па сацыяльных пытаннях Ала Кейзік і начальнік мясцовага аддзела культуры Наталля Булавінцава.

Ала Кейзік:
— Так, бо ў мінулыя гады мы вельмі добра працавалі па выкананні плана платных паслуг. А ўсё таму, што ў 2004 зрабілі капітальную рэканструкцыю Пастаўскага дома культуры. У нас там зала на 520 месцаў, і ў ёй ужо хто толькі ні выступаў: і трупы Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь, і Нацыянальны канцэртны аркестр пад кіраўніцтвам Міхаіла Фінберга, і многія беларускія артысты... Таму летась аддзел культуры зарабіў прыкладна 300 мільёнаў. Гэта сапраўды вельмі вялікая лічба. А цяпер, калі трэба зарабіць удвая больш, ёсць пэўныя цяжкасці...

Юрый Чарнякевіч:
— У іншых раёнах ствараюць філарманічныя пляцоўкі ў аграгарадках, запрашаюць туды выступаць артыстаў эстрады. Гэта таксама дапамагае выконваць план платных паслуг...

Наталля Булавінцава:
— Мы таксама пайшлі па гэтым шляху. Стварылі ў чатырох аграгарадках філарманічныя пляцоўкі на

народныя калектывы, з якімі можна працаваць, і якія могуць выехаць на любое мерапрыемства ў любы час, — мы зможам актывізаваць нашу працу па культурным абслугоўванні насельніцтва. Бо гэта адзінае выйсце для нашага вялікага раёна: у нас прыкладна 420 населеных пунктаў, больш за трыста з іх — гэта тыя, дзе пражывае менш за дваццаць жыхароў, так званыя маланасельныя вёскі.

Наталля Булавінцава:
— На сённяшні дзень у нас няма народных калектываў толькі ў трох аграгарадках...

Ала Кейзік:
— Так. Таму і ў 2011 — 2013 гадах будзем працаваць над гэтым, бо стварыць народны калектыв — справа цяжкая, не хуткая. Да таго ж, Дзяржпраграма адраджэння і развіцця сяла працягнецца і ў наступных гадах, таму будзем імкнуцца, каб народныя калектывы былі і ў новых аграгарадках Пастаўскага раёна.

Юрый Чарнякевіч:
— Напэўна, народныя калектывы павінны дапамагаць і ў развіцці турызму.

закупім, і будзем, хутчэй за ўсё, выкарыстоўваць гэты транспарт як бібліобус і аўтаклуб. Гэта робяць у іншых рэгіёнах Беларусі, на той жа Пльшччыне...

Ала Кейзік:
— Набыццё аўтаклуба або аўтабібліятэкі — гэта добра, але гэта, як я лічу, не вырашае ўсіх праблем па культурным абслугоўванні сельскага насельніцтва. Для гэтага мы маем сельскія клубы, клубы-бібліятэкі ў невялікіх паселішчах. Кожны год ладзім 60 — 70 святаў вёсак, што, думаецца, лепей за прыезд аўтаклуба. Але, канешне, раёну патрэбна мабільная ўстанова культуры, і мы яе закупім.

Юрый Чарнякевіч:
— Шмат дзе ў сельскіх установах культуры былі пытанні пра належнае тэхнічнае абсталяванне, пра ноўтбук для Навасёлкаўскага цэнтра культуры, пра DVD, тэлевізар, мікрафоны для Навасёлкаўскай ДМШ. Таксама не стае камп'ютараў Цэнтральнай раённай бібліятэцы: да адзінага ПК з Інтэрнэтам выстройваюцца чэргі...

Наталля Булавінцава:
— Я не згодна, што камп'ютараў у ЦРБ не стае: іх там дзевяць. Можна тры пакінуць на абанемента, тры — у чыгальнай зале, а яшчэ тры — прыстасаваны пад аказанне інтэрнэт-паслуг. Што да Навасёлкаўскай ДМШ, дык там, на маю думку, на сёння створана вельмі добрая база. Іншая справа, што чалавеку заўсёды нечага не стае. Але бюджэт жа не гумовы. Мы таксама шмат чаго хочам, і, канешне, жадаем, каб сельскія ўстановы культуры былі абсталяваны, як кажуць, ад "А" да "Я".

Ала Кейзік:
— Удзельная вага культуры ў раённым бюджэце — прыкладна пяць-шэсць працэнтаў, а раней было толькі два-тры. Гэта добры паказчык, асабліва, калі ўлічыць, што наш раён датацыйны прыкладна на палову. Канешне, тэхніка старэе, і хочацца яе замяніць, і мы будзем па магчымасці закупляць больш сучаснае абсталяванне ў сельскія ўстановы культуры. Але і жаданне новага — гэта таксама вельмі добра. Бо калі кіраўнік клуба або музычнай школы хоча нечага — значыць, ён не спыняецца ў сваім развіцці, думае пра больш высокія дасягненні, пра перспектывы. І гэта не можа не радаваць.

Не магу не адзначыць, што наша размова ў райвыканкаме атрымалася вельмі шчырай і нямушанай. Заўважу таксама: да гонару кіраўніцтва аддзела культуры, цягам камандзіроўкі пабачыў не "пацёмкінскія" вёскі, а тыя аграгарадкі, дзе ёсць пэўныя праблемныя моманты... І вельмі добра, што намеснік старшыні Пастаўскага райвыканкама Ала Кейзік і начальнік аддзела культуры Наталля Булавінцава бачыць мэтазгоднасць у іх абмеркаванні.

Упэўнены, на Пастаўшчыне "К" будзе яшчэ не аднойчы, бо нагода пісаць пра гэты рэгіён — які, як згадаў на пачатку артыкула, з'яўляецца адным з лепшых па культурным абслугоўванні насельніцтва, — будзе заўсёды.

Юрый Чарнякевіч,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Пастаўскі раён — Мінск
Фота аўтара

са статусам... Вёскі

Райвыканкамаўская "лятучка" з "К"

наступным годзе, бо пад яе нам сёлетаксама выдаткавалі грошы. Раней клуб і бібліятэка ў Хацілах месціліся ў прыстасаваным драўляным будынку пасляваеннай пабудовы, была невялічкая зала прыкладна на пяцьдзесят месцаў. А цяпер там з'явіцца зала для пасяджэнняў, памяшканне для працы гурткоў ды танцавальная зала. Да вясны будучага года мы гэтую ўстанову культуры аграгарадка здадзім.

Юрый Чарнякевіч:
— Якія цяпер стаяць задачы перададзелам культуры? У першую чаргу, вядома ж, на сяле...

Юрый Чарнякевіч:
— Не выконваецца план платных паслуг у Андронаўскай сельскай бібліятэцы, нягледзячы на тое, што там усталяваны камп'ютар. Ды і ў шматлікіх установах культуры Пастаўшчыны, наколькі мне вядома, таксама праблема з выкананнем плана...

Наталля Булавінцава:
— У Андронаўскай бібліятэцы працуе спецыяліст, таму і ёсць пэўныя цяжкасці з выкананнем даведзеных паказчыкаў. Што да плана платных паслуг, дык аддзел культуры шчыльна ім займаецца. За дзевяць месяцаў бя-

базе Дунілавіцкага, Парыжскага і Камайскага СДК, Варапаеўскага ГПДК.

Ала Кейзік:
— Сапраўды, Дом культуры ў Паставах ужо вычарпаў свае магчымасці, таму зоркі беларускай эстрады ў нас цяпер працуюць і ў аграгарадках. Так, ёсць і тут цяжкасці, бо распаўсюдзіць білеты ў сельскай мясцовасці агульным коштам у два-тры мільёны даволі складана. Але, разам з тым, у гэтым зацікаўлены і супрацоўнікі СК і СДК, бо такім чынам яны выконваюць план платных паслуг.

Юрый Чарнякевіч:
— Прафесійныя кадры для сельскіх устаноў культуры — надзённа тэма для кожнага рэгіёна Беларусі, не толькі для Пастаўшчыны. Якім чынам вырашаецца кадравы голад?

Наталля Булавінцава:
— З дапамогай раённай праграмы "Кадры культуры". Павышаем кваліфікацыю нашых супрацоўнікаў: летась на абласных і рэспубліканскіх курсах пабывалі 16 культработнікаў. За дзевяць месяцаў бягучага года — яшчэ дзевяць. 16 чалавек вучацца завочна ў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах Беларусі, на дзённым аддзяленні — 15 чалавек... Але кадравы голад сапраўды адчуваем. Напрыклад, чакалі сёлета двух харэографоў, але яны да нас не "даехалі" па ўважлівых прычынах. А харэограф у Пастаўскі дом культуры вельмі патрэбны...

Ала Кейзік:
— Трэба рабіць стаўку на мясцовыя кадры. А яшчэ — выяжджаць на размеркаванні ў навучальныя ўстановы сферы культуры, шукаць людзей. Гэта яшчэ адна наша задача.

Юрый Чарнякевіч:
— Напэўна, ёсць і іншыя задачы, актуальныя для аддзела культуры...

Ала Кейзік:
— Так. І пра адну з іх я хацела б абавязкова сказаць: гэта стварэнне калектываў са званнем "народны" і "зорны" ва ўсіх аграгарадоцкіх СК і СДК.

Наталля Булавінцава:
— Так, і мы ўжо гэтую працу праводзім: у нас практычна ў кожнай музычнай школе ёсць народныя калектывы, а ў Варапаеўскай ДМШ — нават два...

Ала Кейзік:
— Упэўнена, што толькі такім чынам, стварыўшы базу, — маю на ўвазе

Пастаўскі рэгіён вельмі ўдала размешчаны: побач Літва, Латвія, Польшча...

Ала Кейзік:
— Так, і мы абавязкова будзем развіваць турызм. Створым турыстычныя аб'екты ў некаторых аграгарадках. Напрыклад, збіраемся "раскруціць" наш Парыж — аграгарадок мінулага года. Там ужо ёсць "Эйфелева" вежа, будзем арганізуюць у паселішчы народныя калектывы, створым аб'яднанне народных майстроў. Дарэчы, развіццё народных рамёстваў на базе Пастаўскага РДР — гэта яшчэ адна наша задача на будучае. Варта развіваць усе тыя накірункі, што характэрныя для нашага рэгіёна: кавальства, вышываўка, саломкапляценне...

Юрый Чарнякевіч:
— Вось вы казалі, што ў раёне прыкладна 420 населеных пунктаў, з іх большая частка — маланасельныя. А ні аўтаклуба, ні аўтабібліятэкі аддзел культуры не мае. Хаця, згодна з той жа Дзяржпраграмай адраджэння і развіцця сяла, мабільныя ўстановы культуры павінны быць створаны ў кожным раёне Беларусі. Ды і пра ідэалагічны фактар забывацца не варта...

Наталля Булавінцава:
— Яшчэ ў 2008 годзе мы думалі закупіць аўтаклуб. Абласное ўпраўленне культуры нават выдаткавала тады палову патрэбнай сумы, але, на жаль, у раёна другой паловы грошай не знайшлося. Вось цяпер таксама з вобласці прыйшлі грошы: 46 мільёнаў на аўтабібліятэку. Гэтым разам мы яе абавязкова

Дом культуры ў сёлетнім аграгарадку "Юнькі" хутка пачне працу.

Ала Кейзік:
— Найпершая задача — атрымаць аддачу ад тых сродкаў, якія ўкладзены ў аграгарадкі. Усе культработнікі павінны працаваць на якасна новым узроўні, кардынальна змяняць свае падыходы да працы. Таму што мы вельмі многа зрабілі за гады дзеяння Дзяржпраграмы адраджэння і развіцця вёскі...

Юрый Чарнякевіч:
— Пабывалі ў Андронах, дзе ў СК былі ўкладзены вялікія грошы, але праца мясцовых культработнікаў там не на надта высокім узроўні...

Наталля Булавінцава:
— Загадчык клуба там, дарэчы, стварыла калектыв са званнем "народны". План платных паслуг яна выконвае. Хаця не скажу, што ўсё ў Андронах вельмі добра. Мы ўжо неаднойчы заўважалі загадчыцы, што неабходна актывізаваць працу, стварыць яшчэ некалькі гурткоў...

гучага года зарабілі 244 мільёны. А план — 560 мільёнаў. Гэта 114 працэнтаў у супастаўных цэнах да ўзроўню мінулага года.

Юрый Чарнякевіч:
— Такім чынам, не выходзіце пакуль што не толькі на 200-працэнтны план, даведзены Віцебскім аблвыканкамам, але і на паказчыкі, устаноўленыя Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь: 119 працэнтаў у супастаўных цэнах да ўзроўню мінулага года.

Ала Кейзік:
— Але я ўпэўнена, што на Саўмінаўскай рубжэ да канца года мы выйдзем.

Наталля Булавінцава:
— Абавязкова. У нас па аддзеле культуры — 88 відаў платных паслуг, 39 з іх уведзены ў гэтым годзе. Я думаю, адно гэта сведчыць: мы не сядзім склаўшы рукі. Іншая справа, што наш план — вельмі вялікі...

Дэталі да агульнай карціны

"Важкая" бібліятэка

Выкананне плана платных паслуг прымушае пастаўскіх крэатыўшчыкаў ад культуры працаваць не на сто, а на ўсе дзвесце працэнтаў. І прыдумваць усё новыя віды паслуг.

Напрыклад, у Пастаўскай цэнтральнай раённай бібліятэцы такіх відаў ажно дваццаць два, прычым дванаццаць з іх уведзены мясцовымі бібліятэкарамі сёлета.

Сярод іх ёсць і даволі цікавыя ды арыгінальныя: фотаздымкі фраг-

ментаў дакументаў з фондаў бібліятэкі на абсталяванні карыстальніка, афармленне бэйдж-карты, выраб візітовак, віншаванне праз Інтэрнэт і галасавое віншаванне з запісам на CD, выраб віншавальнага адрасу...

Але самая цікавая паслуга — гэта ўзважванне на напольных лічбавых вагах. Сёлета бібліятэкары закупілі гэтую "важную" тэхніку за 270 тысяч рублёў і ўсталявалі яе ў зале абанемента ЦРБ. Любы чытач цяпер можа за 500 рублёў даведацца, колькі ж ён важыць. І, па словах дырэктара Пастаўскай ЦБС Людмілы Касцень, паслуга карыстаецца попытам у наведвальнікаў.

Галерэя для віртуозаў...

Дзвюхгадзінным канцэрт-ам адсвяткавала Бярэзінская дзіцячая школа мастацтваў 50-годдзе. Свята педагогаў і дзецей, якія заўзята дэманстравалі свае таленты, дапоўніла ўвага да ўстановы з боку мясцовых улад. Бярэзінскі райвыканкам падарыў школе новы камп'ютар, юбіляраў павіншавала ўпраўленне культуры Мінскага аблвыканкама.

Дырэктар школы мастацтваў Мікалай Міхайлоўскі творчай справаздачай застаўся задаволены. "Наша школа можа ганарыцца сваім калектывам: шмат тых, хто мае вялікі стаж, прыходзяць і маладыя спецыялісты. 75% выкладчыкаў — колішнія выпускнікі. Два маладыя педагогі прыйшлі ў 2008-м, ужо дзесяць гадоў працую энергічны выкладчык і паспяхова музыкант-баяніст Андрэй Галуза. Яго праца і творчасць ухваліў прафесар кафедры баяна і акардэона факультэта народных інструментаў Акадэміі музыкі Мірон Була, які ўжо шмат часу назірае за нашымі баяністамі і завітаў на канцэрт".

Амаль усе педагогі маюць вышэйшую адукацыю (праз некалькі гадоў гэтая лічба дасягне 100%). На конкурсе выкладчыкаў дзіцячых школ мастацтваў Міншчыны, прысвечаным памяці музыканта Анатоля Новікава, які ўпершыню

адбыўся ў студзені гэтага года, калектыв атрымаў дыплом II ступені. Не адстаюць ад педагогаў і дзеці: яны таксама ўдзельнічаюць і перамагаюць у абласных і гарадскіх конкурсах.

Мікалай Міхайлоўскі адзначае, што літаральна месяц таму, пад час наведання ўстановы начальнікам упраўлення культуры Мінскага аблвыканкама Анатолем Акушэвічам, было вырашана перадаць ДШМ адзін паверх былой школы-інтэрната. Пры гэтым сёння школа мастацтваў мае свой, даволі прасторны, двухпавярховы будынак. Аднак для шасці аддзяленняў (інструментальнага з сямю накірункамі, харавога, эстраднага, мастацкага, харэаграфічнага і тэатральнага) і больш чым трох соцень вучняў месца папраўдзе малавата. Дадаткова 350 кв. м. дадуць магчымасць працаваць больш зручна. "Там размесціцца тэатральнае і мастацкае аддзяленні, выставачная зала ды інструментальныя класы", — адзначае дырэктар.

У Беразіне карэспандэнта "К" сустрэў выкладчык Андрэй Галуза. З такім імгтэм і гонарам распавядаць пра сваю

школу могуць нямногія. Амаль пятнаццаць гадоў таму ён на "выдатна" скончыў Бярэзінскую, тады яшчэ музычную школу па класе баяна, потым — Мінскі дзяржаўны каледж мастацтваў. Пасля вярнуўся выкладаць — ужо ў школу мастацтваў (яна атрымала гэты статус на пачатку новага стагоддзя).

"Я магу назваць сябе фанатам, — кажа ён. — Вельмі прыемна, што многія мае калегі гэтак жа ставяцца да сваёй працы: яны праводзяць тут увесь час, укладаюць у гэту душу. Дзецям патрэбна аддаваць усё, што ведаеш сам. Таксама неабходна размаўляць з бацькамі".

Ужо дзевяць гадоў Андрэй акампануе дзіцячаму ўзорнаму танцавальнаму ансамблю танца "Вясёлка", таксама з'яўляецца салістам і аранжыроўшчыкам ансамбля выкладчыкаў школы мастацтваў, акампаніятарам у народным харавым калектыве "Лявоніха". Пра яго кажуць: "Ён грае віртуозна!"

З Бярэзінскай школай ужо даволі доўга супрацоўнічаюць прафесійныя музыканты. Клас баяна і акардэона кур'яру прафесар Акадэміі музыкі Мірон Була. Ён адбірае самых таленавітых дзяцей, дапамагае ім удасканалівацца, дае майстар-класы. Дапамагае і педагогам: з метадычнымі распрацоўкамі, рэпертуарам, сучаснымі спосабамі выкладання. Адбываецца таксама супрацоўніцтва з абласнымі філармоніямі краіны: музыканты, артысты прыязджаюць з выступленнямі ў Бярэзінскую дзіцячую школу мастацтваў.

А яшчэ школе пашанцавала абмянавацца досведам і са сваімі калегамі з Германіі. Больш за дзесяць гадоў вучні школы разам з выкладчыкамі выязджаюць адпачываць і паказваць сваю творчасць у нямецкі горад Худэ, што за трыццаць кіламетраў ад Брэмена. А дэлегацыя адтуль наведвае ў адказ Беразіно. І вопыт такіх узаемаабменаў — сапраўды плённы.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Беразіно — Мінск На здымках: Бярэзінская ДШМ; Андрэй Галуза.

Экспазіцыя сімвалаў

Выстаўка сучаснай выцінанкі, прысвечаная памяці вядомага майстра гэтай справы Вячаслава Дубінкі, адбылася ў Літаратурным музеі Максіма Багдановіча. У экспазіцыі можна было пабачыць шмат яркіх работ творцы.

біткі знаходзілі жыццё героі казак, сама прырода напоўнена ў яго старадаўняй сімволікай беларусаў. Апошняя здаўна карысталіся айчынныя майстрыхі, якія вышывалі, ткалі або вязалі.

Варта нагадаць, што дзякуючы выцінанкам творцы

Пра Вячаслава Дубінку кажуць, што ён фактычна стварыў сучасную школу выцінанкі, вярнуўшы рамязства з нябыту. І сюжэты работ — таксама сучасныя! Рэдка можна пабачыць абстрактныя ўзоры, характэрныя для выцінанкі. Свет Дубінкі напоўнены жывымі істотамі.

Найбольшага майстэрства ён дасягнуў у выяўленні птушак, жывёл: гэты сапраўдны творцы мастацтва, выкананыя з гумарам, добра і усмешкай, часам наўмысна спрошчаныя, нібы працавала дзіця, але бездакорна-чыста зробленыя.

Не забываўся аўтар і на традыцыі — тое, без чаго выцінанка здаецца адарванай ад сваёй асновы. У творах Вячаслава Ду-

ўвасобіўся цыкл мультфільмаў "Беларускія прымаўкі" рэжысёра Міхаіла Тумелі, які працягвае сваю

працу. А шэраг тых анімацыйных стужак ужо неаднаразова быў узнагароджаны на прэстыжных кінаконкурсах.

С.Ю. На здымках: выцінанкі Вячаслава Дубінкі для выставак і анімацыі.

Відовішчны "Сувенір"

Магілёўшчыну складана здзівіць фестывалімі або конкурсамі, захапляльнымі культурнымі акцыямі. Але ў зале няма ніводнага аб'явавага гледача, калі выступае харэаграфічны ансамбль "Сувенір" Палаца культуры вобласці.

Званне Заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь "Сувенір" атрымаў у ліпені 2010-га рашэннем калегіі Міністэрства культуры краіны. Цягам ужо трынаццаці гадоў з дня заснавання ім кіруе Георгій Квастыян.

У 1986-м ён стаў выпускніком Арлоўскага філіяла Маскоўскага інстытута культуры. Некаторы час працаваў у Магілёўскай абласной філармоніі. Да гэтай жа пары з'яўляецца вы-

кладчыкам на кафедры методыкі музычнага выхавання ў Магілёўскім дзяржаўным універсітэце імя А.Куляшова.

Праграма "Сувеніра" змяшчае танцы народаў свету, але беларускі блок — незвычайны па прыгажосці і манеры выканання. "Вясковая кадрыля", "Гульні з аглобляй" — у выкананні мужчын, "Ночушкі" — жаночы лірычны танец, "Дробавая" — беларуская полька, "Лявоніха", вакальна-харэаграфічная кампазіцыя "Буслы Беларусі". Таксама ансамбль выконвае рускія, іспанскія, малдаўскія, грузінскія, усходнія танцы. Ён ставіць сабе за мэту захаванне і перадаць харэаграфічныя традыцыі танцаў народаў свету.

У "Сувеніры" займаюцца навучэнцы каледжа мастацтваў, студэнты, маладыя спецыялісты. Поруц з Георгіем Квастыяні працуюць яго жонка, прафесійны харэограф Марына Квастыян. Дзякуючы агульным намаганням калектыву — пастаянны ўдзельнік святочных канцэртаў і мерапрыемстваў у горадзе, раёне, вобласці і рэспубліцы. Кожны нумар "Сувеніра" — яркі, відовішны, каларытны спектакль, дзе кожны ўдзельнік паказвае сваю індывідуальнасць.

Выступае ансамбль і за мяжой: адбываецца шмат гастрольных паездак, выступленняў на прэстыжных форумах. Ён удзельнічаў у XXXVII Міжнародным фальклорным фестывалі ў французскім Марсэлі, дэманстравалі фальклорнае мастацтва на форуме ў Польшчы. У Турцыі на "Фестывалі танца-2009" атрымаў высокую ацэнку свайго майстэрства.

Таяцяна УЗЛАШВІЛІ, вядучы рэдактар Магілёўскага АМЦНТІКАР На здымках: выступае "Сувенір".

Мультымедыя-летаніс

Характарызуючы вынікі работы аддзела бібліятэчнага маркетынгу, дырэктар Пухавіцкай ЦБС Ганна Лабастава закранула тэму інфармацыйнага забеспячэння насельніцтва. Гэта — праца ў архівах, складанне трэнінгавых праграм, фатаграфаванне памятных мясцін раёна, перанос запісаў на электронныя носыбіты, фарміраванне фанатэкі, арганізацыя выставак.

Загачык аддзела бібліятэчнага маркетынгу Людміла Гурская паведаміла, што з 1999 года распачата выданне рэкамендацыйных краязнаўчых паказальнікаў літаратуры. Першая кніга серыі "Нашы землякі-юбіляры" была прысвечана літаратуразнаўцу і мастацтвазнаўцу Міколу Каспяровічу. Штогод з'яўляецца 5 — 6 такіх выданняў.

Сур'ёзная падрыхтоўка вялася і да напісання даведніка пра дзіцячы канцэнтрацыйны лагер, створаны нямецка-фашысцкімі акупантамі ў вёсцы Скобраўка. Купі рабцоў выкарыстоўваліся артыкулы, надрукаваныя на старонках перыядычных выданняў, і матэрыялы з Нацыянальнага архіва Беларусі.

Пад назвай "Гады, абпаленыя вайной" сабраны матэрыялы аб бібліятэчнай справе на Пухавіччыне ў 1941—1947 гг. Чытачы мелі магчымасць пазнаёміцца з Тацянай Кандрацэвай — бібліятэкарам з вёскі Талька. У актыве руплівай жанчыны — 25 грамат, 12 дыпламаў за ўклад у развіццё раённай

культуры. Яна распавяла пра свае сустрэчы з Якубам Коласам, які бываў у Тальцы з сям'ёй.

Для захавання памяці аб ваенным ліхалецці і для выхавання патрыятызму ў моладзі работнікі Пухавіцкай цэнтральнай бібліятэкі падрыхтавалі таксама мультымедычны праект-прэзентацыю "Салдаты Перамогі — жыхары горада Мар'іна Горка". Цікавае ў наведвальнікаў бібліятэкі выклікала электроннае выданне "Як сведкі памяці і славы стаяць абеліскі" — аб салдацкіх брацкіх магілах.

Вялікую работу супрацоўнікі аддзела правялі пры выданні краязнаўчага нарыса да 85-годдзя з дня нараджэння заслужанага работніка культуры Рэспублікі Беларусь, майстра народных інструментаў, першага дырэктара Мар'інагорскай школы мастацтваў Усевалада Жукоўскага. Дарэчы, у адным з музеяў Лондана захоўваюцца музычныя інструменты, зробленыя яго рукамі.

Браніслаў ЗУБКОВСКИ Пухавічы

Карціну, заўяленую на фестывалі ад нашай паўднёвай суседкі, можна лічыць беларускай не толькі з-за пункта ў біяграфіі галоўнага аўтара. Над стужкай працавалі айчыннымі прафесіяналамі, добра вядомыя ў свеце кіно: гукарэжысёр Уладзімір Галаўніцкі і гримёр Аляксандр Журба, а галоўную ролю выканаў акцёр Віктар Немец, які не так даўно іграў у трупце мінскага Тэатра юнага глядача.

Пасля Каннаў “Шчасце маё” было паказана на амаль 20 фестывалях, заваявала прызы на сочинскім “Кінатаўры”, анапскім “Кінашоку”, кіеўскай “Малодосці”, нарэшце, мела вельмі

настрой карціне і выказвае стаўленне да ўсяго, што будзе адбывацца на экране.

— **Рэжысёр Сяргей Лазніца шмат паездзіў па свеце, здымаючы свае неігравыя стужкі. Ці трапілі ў ігравы фільм “Шчасце маё” гісторыі, якія адбываліся на самой справе?**

— Так, у ім — шмат рэальных, а не прыдуманых, сюжэтаў. Сапраўднымі з’яўляюцца два “ваенныя” эпізоды карціны. Першы, з афіцэрам, якога рабуе камендант станцыі, я пачуў на пачатку 90-х ад аднаго старога ў расійскай глыбінцы. Ве-

гледжання сучаснікаў, учынкі. Давайце ўгадаем “Карнікаў” Алеся Адамовіча: адзін з персанажаў гэтай кнігі чамусьці не забівае вясцовага хлопчыка, хоць гэта і магло пагражаць яму асабістай небяспекай з боку кіраўніцтва. Такія сітуацыі часта сустракаюцца ў жыцці. Людзі наогул вельмі розныя, часта вядуць сябе ірацыянальна.

— **Ці дапамагае жыццё ў Германіі лепшаму ўсведамленню сітуацыі на постсавецкай прасторы? Вялікае бачыцца на адлегласці?..**

— Адкажу на гэтае пытанне так: немагчыма адчуваць сябе камфор-

менныя дамы, а своеасабліваць мясцовасці страчваецца. Таму самую стужку мы, хутчэй за ўсё, будзем здымаць на мяжы Беларусі з Латвіяй ці Польшчай.

— **Ваша стужка “Шчасце маё” — сумесная прадукцыя некалькіх краін. У новым жа праекце ўдзельнікаў будзе яшчэ больш. Прынамсі, удзел моцных у кінематографічным сэнсе краін — неабходная ўмова поспеху на сусветным спецыялізаваным рынку на дадзены момант. Што, на ваш погляд, трэба ўлічваць нацыянальным творцам, каб іхнія**

Сёлетняя праграма “Лістапада” пабудавана пераважна на праграмах знакамітага Канскага фестывалю апошніх некалькіх гадоў. Збольшага такі выбар дырэкцыі Мінскага міжнароднага апраўдаўся высокай якасцю прадстаўленых у конкурсе карцін. Самую пільную ўвагу фестывальнай аўдыторыі выклікаў паказ стужкі Сяргея ЛАЗНІЦЫ “Шчасце маё”. Яна якраз сталася адной з самых гучных прэм’ер на апошнім форуме ў Каннах. Інтэрэс беларускіх кінаманаў падаграваў яшчэ і той факт, што аўтар карціны нарадзіўся ў Баранавічах. Пагадзіцеся, не кожны год нашы землякі ходзяць па знакамітай “чырвонай дарожцы”. Хаця Лазніца даўно жыве ў Берліне, а здымае ў Расіі, ён вельмі часта з’яўляецца ў Мінску, бо даўно сябрае з дакументалістам Віктарам Асюком. Дарэчы, мантаж стужкі “Шчасце маё”, знятай на Украіне, ажыццяўляўся таксама і ў нашай сталіцы. Рэжысёр, дагэтуль вядомы як адзін з найцікавейшых дакументалістаў свету, некалькі разоў удзельнічаў са сваімі творами ў неігравай праграме “Лістапада”.

Філосаф за рэжысёрскім пультам

эмацыяны прыём на Мінскім міжнародным. Яно і не дзіўна, бо тэматыка карціны непасрэдна датычыцца ўсіх, хто жыве на постсавецкай прасторы. Знятая ў жанры “падарожнай гісторыі”, стужка распавядае пра небяспечныя сітуацыі, у якія на сваім шляху праз расійскую глыбінку трапляе галоўны герой — кіроўца-дальнабойшыч. Відовішча вельмі кранула мінскую публіку, нават падзяліла яе на два лагера — “за” і “супраць”. Сапраўды, далёка не ўсе прывыклі да такой адкрытай размовы з глядачом з экрана: Сяргей Лазніца не хавае “болевыя кропкі” грамадства за прыгожымі метафарамі, а паказвае іх адкрыта.

Сяргей Лазніца — філосаф у ролі рэжысёра: ён заўсёды глыбока асэнсоўвае кінематографічную рэальнасць, якую потым прадстаўляе на ўсеагульнае абмеркаванне. Аўтар карціны “Шчасце маё” ахвотна дае каментарыі і кантактуе з прэсай, таму “Культура” не магла абысці ўвагай і самую стужку, і яе стваральніка.

— **Сяргей, шмат хто з глядачоў карціны “Шчасце маё” захаваў задаць заканамернае пытанне: чаму ў фільме няма “хэпі-энда”? Бо нават з той складанай сітуацыі, у якой апынуўся персанаж Віктара Немеца, можна было знайсці выйсце...**

— На жаль, яго знайсці было нельга, бо гэта было б няпраўдай з пункта гледжання ўсяго аповеду. Хэпі-энд перакрэсліў бы ўсё, што мы імкнуліся сказаць цягам стужкі, яна выглядала б тады казкай, а мяне цікавіць не казка, а — ісціна, няхай сабе і горкая.

— **Тым не менш, пралог стужкі не дае дакладнага адказу, ці застаўся галоўны герой у выніку жывым...**

— Пралог з чалавекам, якога кідаюць у яму з бетонам, — гэта і ёсць галоўная ідэя стужкі. Ён адразу задае

тэран раптам заплакаў, калі ўбачыў у мяне фотаапарат, і расказаў тую гісторыю. Іншая справа, што фінал першага эпізоду са стрэлам па каменданце прыдумаў ужо я — пры напісанні сцэнарыя. Гэты сюжэт пра чалавечую годнасць і яе межы падаецца мне вельмі важным. Другі, “ваенны”, эпізод стужкі — пра настаўніка — я прачытаў у Васіля Быкава. Што да іншых гісторыяў, то яны таксама былі пачуты мной у экспедыцыях або знойдзены ў сродках масавай інфармацыі. Зразумела, кожная з іх была па-мастацку апрацавана, у жыцці ж яны заканчваліся больш праявічна: іх героям, у выніку, так і не ўдавалася дабіцца справядлівасці. Рэжысёр не павінен згладжваць сітуацыю — ён мусіць, наадварот, рабіць яе больш вострай, каб ствараць напружанне ў кадры.

— **На вашу думку, пачуццё ўласнай годнасці — галоўная каштоўнасць, якая павінна быць у грамадстве?**

— Адна з дзвюх галоўных. Першая — закон, што павінен з’яўляцца асновай развіцця любога грамадства. У стужцы ідзе размова пра асобу і талерантнасць, пра магчымасць членаў грамадства ўлічваць інтарэсы людзей, якія маюць іншы светапогляд. Павага да асобы — залог паспяховага жыцця.

— **Стужка “Шчасце маё” фактычна — экзістэнцыяльная гісторыя, што ўвесь час распавядае пра, карыстаючыся псіхалагічным тэрмінам, памежныя сітуацыі, куды трапляюць персанажы. Дзе, на вашу думку, тая рыса, той “болевы парог”, за якім чалавек пачынае рабіць нечаканыя ўчынкі?**

— З маімі персанажамі ўсё проста. Ды і наогул, любы чалавек — непрадказальны, кожны можа рабіць нейкія нерацыянальныя, з пункта

Як трапіць на “чырвоную дарожку” Канскага фестывалю

тна з дыскафортам у душы. Расія прыцягвае мяне, не адпускае. Я чужы ў Германіі, ніколі не змагу працаваць там над стужкамі. А часам увогуле адчуваю сябе, як вядомы персанаж са стужкі “Неверагодныя прыгоды італьянцаў у Расіі”, які быў вымушаны “жыць” у самалёце. Мяркую, менавіта пачуццё “адарванасці” ад жыцця — самае прадуктыўнае для мастака.

— **У размове прагучалі адрэзу два прозвішчы класікаў нашай нацыянальнай літаратуры — Васіля Быкава і Алеся Адамовіча. Разумею, што такі чалавек, як Сяргей Лазніца, выпадковых аўтараў не чытае. Што прыўнеслі ў вашу творчасць гэтыя пісьменнікі?**

— Быкаў і Адамовіч блізкія для мяне сваімі тэмамі чалавечай адзіноты, стану, калі ўжо немагчыма аказваць уплыў на свой далейшы лёс, а можна толькі асэнсаваць сваё жыццё і прыняць рашэнне, якое дапаможа застацца чалавекам.

Апошні сюжэт прысутнічае і ў аповесці Быкава “У тумане”. Сцэнарый па гэтым творы я напісаў яшчэ ў 2001 годзе, але абставіны склаліся такім чынам, што першым быў рэалізаваны праект “Шчасце маё”. Цяпер справа дайшла і да Быкава: ідзе пачатковая падрыхтоўка да здымак. Гэтым жніўнем я аб’ездзіў Віцебшчыну. Асабліва мяне цікавіў раён Ушачаў — малой радзімы Быкава, бо, на маю думку, толькі там і трэба здымаць стужкі па ягоных творах. Мяціны мне вельмі спадабаліся, але, на жаль, яны змянілі свой знешні выгляд: у прыватнасці, хутка знікае натуральная сялянская архітэктура, людзі пераязджаюць у ка-

праекты былі больш прывабнымі ў міжнароднай прасторы?

— Галоўныя ўмовы — прывядзенне законаў, якія тычацца кінавытворчасці, у адпаведнасць з міжнароднымі нормамі, а таксама актыўны ўдзел у спецыяльных арганізацыях.

— **Ці можна зацікавіць еўрапейскіх прадзюсараў сюжэтам, скажам, з твораў Васіля Быкава або іншага нашага пісьменніка, сцэнарыста?**

— Насамрэч, справа — не ў паходжанні сюжэта, а ў арыгінальным пункце гледжання таго, хто збіраецца яго экранізаваць. Калі рэжысёр прапануе нешта новае, у ягоны праект павераць, і грошы знойдуцца. Так, на тэму Другой сусветнай знята вельмі шмат стужак, таму мне было даволі складана знайсці прадзюсара для стужкі па Быкаве, але я быў упартым, раз за разам прапаноўваў яе кампаніям з розных краін і ў выніку дамогся ўвагі. Трэба быць вельмі заглыбленым у сваю тэму, быць заклапочаным ёю. Тэма аповесці “У тумане” непакоіць асабіста мяне, да таго ж, у ёй паказаны сапраўдны беларускі характар.

— **І ў чым ён, на ваш погляд, заключаецца?**

— Беларускі характар вельмі мяккі, так бы мовіць, звонку і вельмі цвёрды ўнутры. Ёсць прынцыповыя пытанні, у якіх беларус ніколі не зробіць саступкі. Напрыклад, галоўны герой аповесці “У тумане”, якога абвінавачваюць у супрацоўніцтве з немцамі, кажа: “Я не магу зрабіць падступны ўчынак: мне яшчэ жыць сярод людзей”. Мяне цікавіць менавіта такія героі.

**Гутарыў Антон СІДАРЭНКА
Фота Аляксандра ДЗМІТРЫЕВА**

Саўндтрэк ёсць!

Здымкі кінастужкі пра Грунвальдскую бітву пакуль не распачалі, а музыка да яе, можна сказаць, ужо гатова. На фестывалі “Беларуская музычная восень” былі прэзентаваны творы беларускіх кампазітараў, прысвечаныя 600-годдзю знамянальнай падзеі.

“Спевы даўнейшых ліцвінаў” Вячаслава Кузняцова паводле Яна Чачота яшчэ дзесяцігоддзе таму адкрыў для публікі мужчынскі хор “Унія” Кірылы Насаева. Потым да гэтай дзесяцічэсткавай “хронікі мінуўшчыны” для хору і ўдарных неаднойчы звярталіся разнастайныя маладзёжныя, студэнцкія калектывы. Але цяпер — у выкананні мужчынскай групы Дзяржаўнай харавой капэлы імя Р.Шырмы — твор упершыню набыў тэатралізаванае ўвасабленне, стаўшыся лагічным працягам старадаўняга гімна “Багародзіца”, што гучаў у пачатку канцэрта яшчэ па-за сцэнай. Спецыяльна да гэтага канцэрта Галіна Гарэлава напісала “Тры малітвы перад Грунвальдскай бітвай”, якія ў суправаджэнні ўдарных праспявала Марына Змітровіч. Адмовіўшыся ад цытавання або нават стылізацыі царкоўных песняпеваў, кампазітар спалучыла размоўныя інтанацыі з фальклорнымі ў іх сучасным праламленні, звонавасць — з тонкім відарысным гукапісам.

Ансамбль салістаў “Класік-Авангард” выканаў 12 частак з сюіты “Грунвальд-1410” кіраўніка калектыву Уладзіміра Байдава. Кожны нумар папярэджаўся літаратурным тэкстам, і рознастайныя музычныя фрагменты ўспрымаліся своеасаблівымі “ілюстрацыямі” агучанага “дапаможніка па гісторыі”. А вядучая Святлена Немагай у стылізавана-“старадаўняй” сукенцы выглядала, бы сярэднявечна-сучасная панна...

“Кінабастыёны” Макаёнка

12 лістапада, да 90-годдзя з дня нараджэння народнага пісьменніка Беларусі Андрэя Макаёнка, у Музеі гісторыі беларускага кіно адбыўся паказ экранізацыі адной з п’ес драматурга — “Лявоніха на арбіце”.

Мастацкая стужка “Рагаты бастыён” (прэм’ера яе адбылася ў Мінску ў 1964 годзе) шмат у чым адметная. У прыватнасці, яна стала першым калярным шырокаэкраным фільмам, створаным на студыі “Беларусьфільм”. Да таго ж, менавіта ў “Рагатым бастыёне” дэбютаваў у кіно — і адразу ў галоўнай ролі — народны артыст Беларусі, “купалавец” Павел Кармунін.

Мала хто ведае, што Андрэй Макаёнка быў яшчэ і сцэнарыстам. Дзякуючы яго апрацоўцы ў 1958 годзе пабачыў свет мастацкі фільм “Шчасце трэба берагчы”, створаны па матывах аповесці Аляксея Кулакоўскага “Нявестка”. Адметна, што ў гэтай стужцы дэбютаваў эпізадычнай роляй кінарэжысёр Ігар Дабралюбаў. Акрамя гэтага, славеты драматург быў аўтарам сцэнарыяў тэлекарціны “Пасля кірмашу”, пастаўленай у 1973-м, дакументальных фільмаў “У адзінай сям’і” і “Кандрат Крапіва”, знятых адпаведна ў 1957 і 1961 гг. У 1978-м на савецкія экраны выйшаў тэлеспектакль па п’есе Макаёнка “Таблетку пад язык”, створаны Маскоўскім акадэмічным тэатрам сатыры ў пастаноўцы Валянціна Плучака. А праз два гады пасля смерці драматурга пабачыў свет “Зацюканы апостал” у рэжысуры Барыса Луцэнкі.

Адным з важных элементаў турыстычнай інфраструктуры Нацыянальнага парку “Белавежская пушча” ў бліжэйшы час мусіць стаць новая акружная аўтастрада, даўжыня якой складзе звыш 180 км, а яна сама пройдзе па тэрыторыі Камянецкага і Пружанскага раёнаў Брэсцкай і Свіслацкага раёна Гродзенскай абласцей.

Каменны век у Стаўповісках

Падарожжа па шляху першабытнага чалавека

Вядуцца раскопкі на тэрыторыі Белавежскай пушчы.

Адной з тэм нядаўняй рабочай паездкі Кіраўніка дзяржавы ў Пружанскі раён стала якраз будаўніцтва аб'язной дарогі вакол Нацыянальнага парку “Белавежская пушча”. Прэзідэнт звярнуў асаблівую ўвагу на тое, што неабходна не толькі якасна пабудавать саму дарогу, але і добраўпарадкаваць прылеглыя да яе тэрыторыі і аб'екты, абсталяваць з'ездзі. Беларускі Лідар нагадаў, што неабходна развіваць дарожную інфраструктуру не толькі вакол Белавежскай пушчы, але таксама паблізу ўнікальных прыродных аб'ектаў на Нарачы, Прыпяці, у рэгіёне Браслаўскіх азёр і па ўсёй краіне ў цэлым. Пра гэта паведаміла Прэс-служба Кіраўніка дзяржавы.

Зразумела, будаўніцтва шашы закрэпае не толькі існуючыя прасёлкавыя дарогі, — пракладваюцца і цалкам новыя. Менавіта іх будучую тэрыторыю надзвычай важна даследаваць гісторыкам на прадмет выяўлення яшчэ не ўлічаных аб'ектаў археалогіі, рэштак жыццядзейнасці першабытнага чалавека на тэрыторыі Пушчы. Як распавёў загадчык аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Вадзім Лакіза, сёлета пасля ўзгаднення з Дзяржпрадпрыемствам “Белгіпрадар” і Нацыянальным паркам распачалася разведка новых і даследаванне вядомых помнікаў, а таксама “выратавальныя” раскопкі ў месцах, дзе немагчыма было змяніць трасу. Правесці навуковую частку даследавання было даручана аспіранту Інстытута гісторыі Алег Ткачоў, які ўжо больш за год працуе над тэмай кандыдацкай дысертацыі, звязанай са старажытнасцямі каменнага веку на тэрыторыі Пушчы.

Да таго ж, у сёлетніх даследаваннях удзельнічалі і больш вопытныя археолагі. У прыватнасці — Вадзім Лакіза, які займаецца познім неалітам і бронзавым векам, Вадзім Белявец, якому пашанцавала знайсці помнікі жалезнага веку, а таксама Аляксандр Башкоў, спецыяліст па перыядзе Сярэднявечча.

Як жа вызначылі месцы жыццядзейнасці нашых продкаў? Па словах Вадзіма Лакізы, вынікам маштабнага даследавання Нацыянальнага парку ў 2007 — 2008 гг. стала стварэнне археалагічнай карты, дзе былі пазначаны помнікі, іх памеры, вызначана папярэдняе храналагія. Так склалася, што каля вёскі Стаўповіскі Камянецкага раёна траса закрэпае ўнікальныя помнікі археалогіі, у тым ліку паселішчы каменнага, жалезнага і бронзавага вякоў. Вырасла пытанне: ці змяняць маршрут дарогі, ці аператыўна праводзіць раскопкі? Пасля перамоў з будаўнікамі было вырашана дзейнічаць паводле другога варыянта. А таму цягам літаральна ўсяго лета вяліся археалагічныя работы, плошча якіх перавысіла 800 кв. м.

Таксама Вадзім Лакіза распавёў, што пад час сёлетніх работ ля вёсак

Навіцкавічы і Голы Барок зафіксаваны і рэшткі сярэднявечных паселішчаў. На жаль, культурны пласт тут быў практычна знішчаны яшчэ раней ў працэсе гаспадарчай дзейнасці, таму стацыянарныя раскопкі не праводзіліся, і гісторыкі абмежаваліся знойдзенымі на паверхні артэфактамі і перыядычным археалагічным наглядом.

Былі пытанні і з участкам трасы каля вёскі Лыскава Пружанскага раёна. Зараз вельмі важна захаваць там унікальны касцёл XVIII ст., уключаны ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей. Падобная сітуацыя склалася яшчэ на этапе праектавання і каля вёскі Грыцкі ў вытоках Свіслачы на Гродзеншчыне. Існавала пагроза разбурэння выяўленых у 1995 г. археалагічных помнікаў. Аднак пасля візуальнага даследавання гэтых аб'ектаў высветлілася, што яны не трапляюць у зону інтэнсіўных земляных работ.

Як адзначыў Алег Ткачоў, пра вынікі раскопак казаць яшчэ рана: трэба прааналізаваць артэфакты. У прыватнасці, каля вёскі Стаўповіскі быў выяўлены шэраг аб'ектаў, паходжанне якіх пакуль яшчэ дакладна не вядома, і сярод вучоных дагэтуль вядуцца спрэчкі. Гэтыя аб'екты маюць памер 2 — 2,5 метра і акружаны невялікім ровам. Спачатку меркавалася, што гэта былі пахаванні, бо трапляліся рэшткі спаленых костак, кераміка. І ўсё ж, хутчэй за ўсё, гэта — пабудовы для працяглага па часе жытця, кштату будаўніцтва.

Гісторыкі пабудавалі паступную схему засялення мікрарэгіёна цягам некалькіх тысяч гадоў: з XII тысячгагоддзя да нашай эры да XVI — XVII стст. Гэта велізарны пласт мінуўшчыні са сваімі лясамі асобнага чалавека і традыцыямі прадстаўнікоў пэўных эпох. Рэкі Заходні Буг, Лясная былі ў свой час тымі шляхамі, па якіх перамяшчаліся першабытныя людзі. Пачынаючы з эпохі фінальнага палеаліту праз тэрыторыю пушчы праходзілі шматлікія плямёны і спрыялі засяленню іншых рэгіёнаў нашага краю. Цяпер можна ўпэўнена сказаць, што першыя людзі на тэрыторыі Белавежскай пушчы былі звязаны з культурай лінгбі перыяду фінальнага палеаліту. Потым на гэтай тэрыторыі жылі людзі свідэрскай палеалітычнай культуры. Першабытны чалавек быў прадстаўлены ў Белавежскай пушчы і ў перыяд мезаліту, таксама, як і пад час прыпяцка-нёманскага раннеалітычнага, а затым і ўласна нёманскага неалітычнага этапу гісторыі, перыяду распаўсюджвання традыцый культуры шнуравой керамікі, з якой звязаны першыя індаеўрапейцы, што рассяляліся па прасторах Еўропы ў 3 тыс. да н.э. і пакінулі пасля сябе каменныя свідраваныя скары.

На кожным з археалагічных помнікаў былі атрыманы розныя па часе матэрыялы — ад крэмнёвых да ганчарных вырабаў. Некаторыя з іх пасля апрацоўкі трапілі ў Музей прыроды Белавежскай пушчы, у якім увасобіліся і пэўныя ідэі “жывой археалогіі”. Такім чынам, Нацыянальны парк цяпер паказаны і праз прызму гісторыі. Невыпадкова гэтай музея сустракае не толькі зубр, але і паляўнічы на паўночнага аленя з крэмнёвай зброяй.

К.А.

Човен Чэслава

Нэмэн спяваў і на беларускай мове!

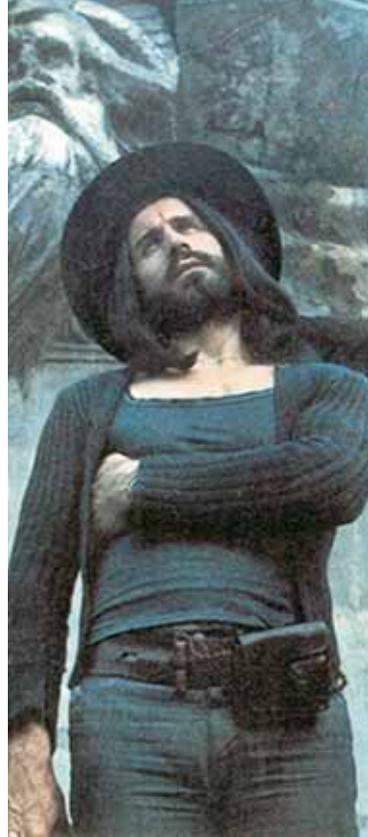
Ужо не першы раз на старонках “Культуры” даводзіцца распавядаць пра выпадковыя, але, разам з тым, зусім невыпадковыя сустрэчы... Вось і гэтая, што прыкрыла адну з найбольш загадка для мяне і, мусіць, многіх айчынных прыхільнікаў творчасці знакамітага ўраджэнца Беларусі — польскага рок-музыканта Чэслава Нэмэна, магла не адбыцца...

Пра тое, што ў Мінск прыехалі нэмэнолагі з Беластока і Варшавы, паведамілі калегі. На вячэрняй імпрэзе ў сталічным Палацы мастацтва з журналістам, а таксама адным з найбольш аўтарытэтных біёграфіаў артыста Тадэвушам Скліньскім, радыёжурналістам Эдвардам Хомічам і тэлеражысёрам Эўгеніюшам Шпакоўскім дамовіліся сустрэцца наступным днём. Маёй мэтай было прыкрыць некаторыя невядомыя старонкі па тэме, якую можна ўмоўна назваць “Нэмэн і Беларусь”, развясці колькі міфаў, што склаліся вакол асобы нашага земляка.

Забываў пра Васілішкі?

У 1979-м Чэслаў Нэмэн другі — і апошні — раз наведаў з канцэртамі Савецкі Саюз. Пабываў у Старых Васілішках, зняў цэлую плёнку на сваю фотакамеру, але, расплакаўшыся, засваціў яе. З'яўляліся розныя трактоўкі ягонага ўчынку...

Тадэвуш Скліньскі: “У сярэдзіне 1980-х, пад час аднаго з інтэрв'ю канадскай прэсе, Нэмэн у маёй прысутнасці сказаў: “Старыя Васілішкі — гэта адзін з найпрыгажэйшых успамінаў у маім жыцці”. Ён ніколі не саромеўся, прыехаўшы ў Польшчу, сваёй малой радзімы. Заўжды падкрэсліваў, што ён паходзіць не з Васілішак, а — са Старых Васілішак!”

Чэслаў Нэмэн. Сярэдзіна 1970-х.

Так, у 1979-м Нэмэн наведаў СССР у рамках Дэкады польскай культуры. Паміж канцэртамі ў Гродне і Пінску артыст наведаў малую радзіму... Чаму засваціў тую плёнку? Ён некалі патлумачыў так: “Нават дошчачка, што падпірала фортку ў маім спусцелым доме, засталася, за два з паловай дзесяці гадоў, на тым жа самым месцы...”

Эдвард Хоміч: “Ён неаднойчы распавядаў, як выглядалі дрэвы, рака, камень, дзе любіў сядзець. Усяму, што ўмеў рабіць сваімі рукамі, навучыўся ад бацькі. Зямля беларуская яго ўздавала”.

Сустракаўся з “Песнярамі”?

Прынамсі, пра гэта колькі разоў казалі ўдзельнікі “залатога складу” нашага славутага ансамбля. Вось што прыгадвае ў адным з інтэрв'ю ўдзель-

Спраўдны фотарарытэт: Чэслаў Нэмэн на прызбе роднай хаты. Сярэдзіна 1950-х.

нік тых падзей, заслужаны артыст Беларусі Уладзіслаў Місевіч: “Неяк у Сопаце мы гутарылі з Чэславам Нэмэнам. Аказалася, што ў яго біяграфіі шмат агульнага з Мулявіным: Нэмэн таксама не скончыў музвучылішча, але стаў вялікім музыкантам”.

Сустрэча магла адбыцца ў 1971-м, калі на Міжнародным фестывалі песні ў Сопаце “Песняры” прадстаўлялі кружэлку, дзе на адным баку гучала “Ой, рана на Івана”, а на другім — “Алесь”.

Эдвард Хоміч: “Пра такі факт не ведаем, але паглядзець на сумеснае выступленне Нэмэна і “Песняроў” было б цікава. Скажу так: Нэмэн — такая “фірма”, якая мела сваю марку. Таксама мы ў Польшчы добра ведаем, якімі папулярнымі былі на той час “Песняры” ў Савецкім Саюзе, таму... Усё магчыма!”

Не спяваў беларускіх песень?

Прынамсі, пра гэта сведчыць трэк-ліст альбома “Рускія песні”. Там — рускія народныя песні, адна — украінская, а вось беларускіх — ніводнай. Не вядомы яны і ўвогуле ва ўсім рэпертуары Чэслава Нэмэна, хаця родныя прыгадалі: у юнацтве ён упадабаў твор пра “бацьку-Нёман”.

Тадэвуш Скліньскі: “Так, беларускіх народных песень у яго рэпертуары няма, калі казаць пра запісаныя ім творы. А па жыцці ён, прыгадваю, спяваў адну беларускую песню: “Вей, ветрык, вей, гані жвавей човен мой...”

■■■

У падараным Тадэвушам Скліньскім каталогу артыста на адной са старонак пабачыць... выяву паласы “Культуры” з успамінамі пра Нэмэна яго сакурніка па Гродзенскім музычна-педагагічным вучылішчы Мікалая Шышыгіна. Як жа трапіла ў выданне наша газета за 2004 год?

Тадэвуш Скліньскі: “Копія артыкула трапіла да мяне ў папраўдзе жажлівым стане: гэта, відаць, быў дваццаты адбітак! Атрымалі мы яго, наколькі памятаю, з папкі выразак ад родных Чэслава ў Старых Васілішках. Каб паставіць старонку ў кнігу, давалося нямапапрацаваць дызайнеру над той копіяй, а здымкі ўзялі са сваіх архіўных арыгіналаў. Гэта вельмі цікавы артыкул! Папроста не маглі абмінуць яго”.

Значна, што ў 430-старонкавым фаліанце адсканраваных газетных і часопісных артыкулаў усяго колькі дзесяткаў, беларускіх — два, адзін з іх — “культура”ўскі. І як тут яшчэ раз не згадаць пра выпадковыя невыпадковыя сустрэчы...

Занатаваў Сяргей ТРАФІЛАЎ

Марка і народны музей

З 22 па 28 лістапада ў Оршы пройдзе Тызень Уладзіміра Караткевіча, прымеркаваны да 80-годдзя з дня яго нараджэння.

Як адзначыла загадчык філіяла “Музей Уладзіміра Караткевіча” Музейнага комплексу гісторыі і культуры Аршаншчыны Галіна Юркевіч, тызень распачне цыкл перадач “Пяць хвілін з Уладзімірам Караткевічам” на мясцовым радыё. Мясцовыя творцы прымуць удзел і ў пісьменніцкай акцыі “Жыву і дыхаю, мой родны край, табою”. Пад час знамянальнага тызня будучы падведзены вынікі гарадскіх конкурсаў паэтаў і мастакоў, віктарын, прысвечаных вядомаму земля-

ку, пройдуць прэзентацыі відэафільмаў “Уладзімір Караткевіч і Орша” і “Ад Оршы да Рагачова з Уладзімірам Караткевічам”, прэзентацыі кніг твораў пісьменніка і выданню пра яго. Бліжэйшым тызнем чакаецца і адкрыццё экспазіцыі Рэспубліканскай выстаўкі “Зямля пад белымі крыламі”, а таксама дэманстрацыя работ Міколы Купавы, якія будуць працаваць, адпаведна, у Мастацкай галерэі Віктара Грамыкі і Музеі Караткевіча.

Да таго ж, знакавай падзеяй стане і адкрыццё адноўленай экспазіцыі народнага музея Аршанскай сярэдняй школы № 3, які першым у рэспубліцы распачаў працу па ўшанаванні памяці пісьменніка.

26 лістапада адбудзецца III Міжнародная канферэнцыя “У.Караткевіч — глаба-

льны погляд”, а таксама спецгашэнне канверта з маркай, прысвечаных юбілею нашага класіка.

На здымку: у Музеі Уладзіміра Караткевіча.

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.

■ Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
■ Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
■ Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
■ Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
■ Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
■ Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
Выстаўкі:
■ **Выстаўка Леаніда Дударэнкі.** Да 10.12.2010.
■ **"Барыс Забраў. Жывапіс. Малюнак. Скульптура".** Да 10.12.2010.
■ **Выстаўка Ахола-Вала.** Да 1.12.2010.
Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея РБ:

**МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."**

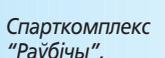
г. Мінск,
вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 227 87 96.
■ Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір,
Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.
Тэл.: (8-01596) 2 30 35.
■ Пастаянная экспазіцыя.

**МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы**

Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.
■ Пастаянная экспазіцыя.

**МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ**

г. Магілёў,
вул. Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.
■ Пастаянная экспазіцыя.
"Культура I-й пал. XIX ст."

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул.
К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:

■ **"Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."**
■ **"Старажытная Беларусь"**
■ **"Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы"**
■ **"З крыніц адвечнай прыгажосці"**
■ **"Водбліскі ваеннай славы"** (еўрапейская зброя і вайсковае абмундзіраванне XIX — I-й пал. XX стст.).
Выстаўкі:
■ **"З дрэва, гліны і металу..."**. Да 5.12.2010.
■ **"Сціплыя памяткі невыказанай удзячнасці"** (да 150-годдзя К.Чапскага). Да 28.11.2010.

■ Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа.
Выстаўкі:
■ **"Маё жыццё — карціны": з калекцыі Ю.М. Пэна** (з фондаў Віцебскага абласнога краязнаўчага музея).
■ **"Мой дружа Максіме!"**.

**ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ**

г. Мінск,
вул. Янкі Купалы, 4.
Тэл.: 227 78 66.

■ Пастаянная экспазіцыя **"Жыццё і творчасць Янкі Купалы"**.
■ Цыкл музейна-педагагічных заняткаў **"Дзядзька Янка, добры дзень!"**.

лёсам".
■ **"Спадарожнікі дзясцінства"**.
■ Выстаўка твораў Алеся Шатэрніка **"Сонцапрамень"**.
■ **"Беларускія пісьменнікі XX стагоддзя ў творах выяўленчага мастацтва"**.

**МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ**

г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.

Тэл.: 226 03 98.
Экспазіцыі:
■ Пастаянная экспазіцыя.
Выстаўкі:
■ **"Смерць — гэта не правасуддзе"**.
■ **"Как молоды мы были... Семейный альбом"**.
■ **"Казахстан — Беларусь"**.

Сяргея Андрыякі. Майстар і вучань".
■ **"Нечаканая Беларусь"**.
■ **"І жарсць, і захапленне, і душа..."**

Экспазіцыі:
■ **"Культавыя прадметы"**. ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
■ **"Загадкавыя фантазіі мора"** (грот палаца).
■ Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
■ **"Чырвоная гасцеўня"**.
■ **"Зала ўрачыстых прыёмаў"**.
■ Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі).
Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў
Экспазіцыя "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".
Выстаўкі:

■ **Лакальныя экспазіцыі ў санітарным вагоне; у партызанскай зямлянцы.**
■ **На тэрыторыі музея працуе пневматычны цір.**

Выстаўкі:
■ **"Айчынная вайна 1812 года"** (з фонду Кобрынскага ваенна-гістарычнага музея імя А.В. Суворова).
■ **"Музей крыміналістыкі"**.
■ **Ваенная тэхніка на адкрытай пляцоўцы.**

ГАЛЕРЭІ*

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск,
вул. Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.

■ Выстаўка **"Грунвальд"**.
Да 21.11.2010.

**МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"**

г. Мінск, Кастрычніцкая
плошча, 1
(Палац Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.

■ **"Трансфармацыя. ДПМ-2010"**. Да 5.12.2010.

ГАЛЕРЭЯ ТЫЗЕНГАЎЗА

г. Гродна,
пл. Тызенгаўза, 4.
Тэл./факс:
(8-0152) 72 27 57.

■ Выстаўка работ беларускіх мастакоў.
■ Выстаўка **Кшыштафа Рэчкі-Рапсавы**.

**КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ
Г.ВАШЧАНКІ**

г. Гомель, вул. Карловіча, 4.
Тэл.: (8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыя:
■ **"Гаўрыла Вашчанка"**.
■ Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.

Выстаўкі:
■ Выстаўка **Валянціна Пакаташкіна**. 3 17.11.2010 па 5.12.2010.
■ Выстаўка **"Льняная калекцыя"**.

УВАГА!

Паважаныя чытачы!

ІДЗЕ ПАДПІСКА

на часопіс "Мастацтва" Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 74958, ведамасная падпіска — 749582.

НА СНЕЖАНЬ 2010 ГОДА!

Дом-музей Із'езда РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.
■ Пастаянная экспазіцыя **"Гісторыя Із'езда РСДРП"**.
■ **"Аксамітны трусік"**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск,
вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.
■ Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.

Выстаўкі:
■ **"Курганы шмат чаго нам гавораць"** (да 100-годдзя з моманту напісання паэмы "Курган").
■ **"Глянцў будучыне ў вочы..."** (да 65-годдзя з дня адкрыцця першай экспазіцыі музея).

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 56 21.
Выстаўкі:
■ **"Святло стагоддзяў"** (выстаўка, прымеркаваная да юбілейных дат беларускіх асветнікаў).
■ **"Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны**

Вялікая Перамога — ардына памяць". Да 24.12.2010.
■ **"Савецкае грамадства і вайна 1941 — 1945"**.
■ **"Вітражы партызанскай мудрасці і кемлівасці"**. Да 12.05.2011.
■ **"Пераможцы"**. Да 24.12.2010.

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.
Цэнтральная частка палаца
Выстаўкі:
■ **"Сучаснае мастацтва Міншчыны"** (у рамках Рэспубліканскай выстаўкі "Зямля пад белымі крыламі").
■ **"Школа акварэлі**

■ **"Повязь часоў"**.
■ **"Паэт рэпартажу. Рышард Капусцінскі"**.
Паўночная крыло палаца
Выстаўкі:
■ **"Вышыўка Наталлі Коршак"**.
■ **"Свет зяроў Гомельшчыны"**.
■ **Куток жывых экзатычных рэптылій. Зімовы сад.**
Свет субтрапічных раслін і жывёл.

**ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ**

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.
■ **Ваенна-гістарычная экспазіцыя, прысвечаная гісторыі Гомельшчыны.**

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР
ОПЕРЫ І
БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ
БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.

■ **13 — "Хаваншчына"** М.Мусаргскага.
■ **14 — "Чыгвін"** К.Хачатуряна.
■ **14 — "Травіята"** Дж.Вердзі.
■ **16, 17 — "Папялушка"** С.Пракоф'ева.
■ **18 — "Севільскі цырульнік"** В.-А. Моцарта.
■ **18 — "Лебядзінае возера"** П.Чайкоўскага.

**РЭСПУБЛІКАНСКІ
ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ
ДРАМАТУРГІІ**

г. Мінск, вул.
Крапоткіна, 44.
Тэл.: 334 60 08.
■ **13 — "Квакі і Квокі"** Я.Лёгіна.
■ **13 — "Палёты з**

анёлам" З.Сагалава.
■ **14 — "Неба ў дзяментях"** А.Чэхава.
■ **15 — "П'емонцкі звер"** А.Курэйчыка.
■ **16 — "Сёстры Псіхеі"** С.Кавалёва.
■ **17 — "Каласы пад сярпом тваім"** У. Караткевіча.
■ **18 — "Жаньчыны Бергмана"** М. Рудкоўскага.

**БЕЛАРУСКІ
ДЗЯРЖАЎНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
МУЗЫЧНЫ ТЭАТР**

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44.
Тэл.: 200 81 26.
■ **21 — "Аршы Мал Алан"** У.Гаджыбекава.

**БЕЛАРУСКІ
ТЭАТР
"ЛЯЛКА"**

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212) 36 32 50.
■ **13 — "Брэменскія музыкі"** В.Ліванава, Ю.Энціна.
■ **14, 16 — "Жыў-быў Зяць"** М.Шувалава.
■ **17, 18 — "Яшчэ раз пра Чырвоны Катурык"** С.Когана.